Ч. 99 (11.440). Львів, неділя 5. травня 1929. Росхіжна оплата заплачено ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 50 сот.

Б. ЛЕПКИЙ.

Кінчім жалобу.

„ХРИСТОС ВОСКРЕС ІЗ ГРОБУ!“
КІНЧІМ ЖАЛОБУ,
ВТИРАЙМО СЛЬОЗИ З ЛИЦЬ,
І ПЕРЕСТАНЬМО ЗІТХАТИ!
ЮДИ, КАЯФИ, ПИЛАТИ
УПАДУТЬ НИЦЬ,
І ЗА ПРИМІРОМ ХРИСТА,
ВОСКРЕСНЕ ПРАВДА СВЯТА,
ВІДКИНЕ КАМІНЬ НАГРОБНИЙ,
БО ЦЕ БУВ ТІЛЬКИ ЗНАК ПРОБНИЙ, —
ПРАВДА СИЛЬНІША НАД ВСЕ —
ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

•

ГРАЙТЕ ДЗВОНИ В ПЕРЕГОНИ!
РІКИ, ГОРИ І КОРДОНИ
НАЙ ПОЧУЮТЬ БЛАГОВІСТЬ,
ЩО НАДХОДИТЬ ДОБРИЙ ГІСТЬ.
ДОБРИЙ ГІСТЬ, БЛАГИЙ УЧИТЕЛЬ,
ПРАВДИ Й ВОЛІ ВОСКРЕСИТЕЛЬ,
ЛІКАР ДУШ ПРИБИТИХ ГОРЕМ,
ЩО НЕСЕ ЗДОРОВЛЯ ХОРИМ,
ЩО НАДІЇ ЗЕРНО СІЄ,
ПІДНІМАЄ ТИХ, ЩО МЛІЮТЬ,
ЩО ЗГУБИЛИ ВІРУ В СИЛУ,
ЗАДИВИЛИСЯ В МОГИЛУ,
ПОЗАБУЛИ ЧАР ЖИТТЯ
І ЛЕЖАЛИ БЕЗ ЧУТТЯ
В ТЕМНИХ ДЕБРАХ ОТУПІННЯ,
ЯК КОЛОДИ, ЯК КАМІННЯ.
ВСІХ ВІН ЇХ ПІДНОСИТЬ З МЕРТВИХ,
ВИРИВАЄ З УЗІВ СМЕРТИ,
І КРІЗЬ РІКИ КРОВИ Й ПОТУ,
КРІЗЬ ТЕРПІННЯ І ГОЛГОТУ,
КРІЗЬ ЗУСИЛЛЯ ПОВСЯКЧАСНІ
З ВІРОЮ У СИЛИ ВЛАСНІ
ДОПРОВАДЖУЄ АЖ ТАМ,
ДЕ ЇХ ДІМ І ДЕ ЇХ ХРАМ!

•

„ХРИСТОС ВОСКРЕС ІЗ ГРОБУ!“
КІНЧІМ ЖАЛОБУ,
ВТИРАЙМО СЛЬОЗИ З ЛИЦЬ,
І ПЕРЕСТАНЬМО ЗІТХАТИ!
ЮДИ, КАЯФИ, ПИЛАТИ
УПАДУТЬ НИЦЬ,
І ЗА ПРИМІРОМ ХРИСТА,
ВОСКРЕСНЕ ПРАВДА СВЯТА,
ВІДКИНЕ КАМІНЬ НАГРОБНИЙ,
БО ЦЕ БУВ ТІЛЬКИ ЗНАК ПРОБНИЙ, —
ПРАВДА СИЛЬНІША НАД ВСЕ —
ХРИСТОС ВО[illegible]ЕСЕ!

А. ЛЕПСЬКИЙ.

Великдень.

НА ГОЛІ СКЕЛІ
БЛАКИТНИМИ КРИЛАМИ ХТОСЬ
З ЛІЛЕЙ БІЛІ КИЛИМИ СТЕЛЕ:
ВОСКРЕСЕ ХРИСТОС!

* * *

— ВОІСТИНУ ВОСКРЕСЕ...
МІДЮ ДЗВОНІВ ВЕЛИКОДНИХ
ҐРАНІТНУ ДУШУ КРЕШЕ
ЛЮБОВ ГОСПОДНЯ.

І ПАЛАЄ НЕЗАЙМАНИЙ ЛІС
САМОЖЕРТВ ВОСКОВИХ...
ХТОЖ ЦЕ, ХТО АРОМАТИ СЛІЗ
ПРИНІС ХРИСТОВІ?

* * *

ЗАЗОРІЛИ ПО РІЛЛІ
РАЙДУГАМИ РОСИ:
ЗА ЛЮДЕЙ, ЗА ЇХ ЖАЛІ
ВІН ОТЦЯ ПОПРОСЕ.

* * *

І ЗЛІТАЮТЬ ДО ЛЮДЕЙ
ЗОЛОТОХРЕСНІ ХОДИ:
САМ ГОСПОДЬ ДО НАС ВЕДЕ
СОНЦЕ — ВЕЛИКОДЕНЬ.

(З органу Української Автокефальної Церкви „Церква й Життя“ ч. 4. Київ 1927.)

В. ОСТРОВСЬКИЙ.

Наш Великдень.

I.

Не можу повірити, що є українці, для яких не існує Великдень, яких його широка хвиля не зрушувалаб з місця, не підхоплювалаб на свої кольоритні крила.

Бачив я „страшних“ атеїстів (з числа безрусих), бачив правовірних соціялістів, цілковито „безбожних“ комуністів. Вони робили таке „безрелігійне“ обличча, що аж мороз проходив по шкірі. Кричали (щоб чули однопартійці): „релігія — дурман“. А самі, коли надходив Великдень, голилися, причепурювалися, тихцем, але пильно стежили, що готують на свято жінки, матері чи сестри, а при зустрічі з добрими знайомими, озирнувшися на всі боки, півголосом говорили: „Веселих свят“...

Загляньте у ці свята до хат наших „атеїстів“ і „безбожників“ і напевно спостережете не саме буденне.

Невже це звичка, інерція?

Великдень чи Воскресення є в особливій мірі нашим українським святом. І не стільки своїми традиційними формами, скільки містичним змістом, символікою.

Коли віруючі англійці, німці, французи й інші, як сказано в символі віри, „очікують воскресения мертвих“ у іншому світі, то нам доводиться думати про своє воскресення ще на цьому земному шляху...

В нас усе довкола жде цього Великодня, цього Воскресення.

Те, що в нас Великдень припадає на весну, може й надає йому оцього символічного, а разом з тим і суто реалістичного змісту. Великий, незмінний і неминучий акт воскресення з мертвих ми не тільки уявляємо собі, але й бачимо його власними очима довкола себе. Мертве, скамяніле, задубіле... нараз встає з дочасної могили, оживає, цвіте...

Чомуж тільки це, а не все?...

Невже закон відмирання і відродження є обмежений тільки оцими деревами, кущами, квітами. Невже він не розповсюджується на народи, прибиті, приспані чи такі, що перебувають в анабіозі — між життям і смертю?

Хібаж це є можливе?

II.

В кого з українців не буває непереможного бажання побачити власними очима оцей Великдень на наших землях? В усіх її закутках?

Здіймаєшся вгору на крилах уяви й летиш, як журавель на весні, на північ. Летиш перевірити, чи близько наш Великдень. Чи може там зима, все кригами скуте?

Летиш.

Ось Холм, столиця короля Данила, під легкою земляною корою рештки фундаменту його пишного замку. Данилів колодязь, гірка, ті самі околиці. А далі: зруйнована Білавинська башта, рештки башти Столпенської. В стороні бачиш згаданий у літописі Угровеськ, стародавню епископську резиденцію. Прислухуєшся: як чудово звучить стародавня українська „Володава“. А далі на північ — Берестє, Біла Підляська, Дорогочин...

Зміст:

Все скуте морозами подій, засипане снігом духового півсну, напівмертве, нерухоме. Далеко ще тут до Великодня. Але ось... зпід криг і снігу виглядають перші весняні квітки: „Рідні Хати“, українські кооперативи, церковці, читальні, театрики, ґазетні аркуші, книжочки... Чи не загине все це? Чи дочекається Великодня.

Летиш журавлиним летом на схід. Мертво, мертво. Пінськ — неначе холодна льодова крига. Лише в стороні над могилою повіває якийсь дивний вітрець. У звуках його чуєш: могила Святополка Окаянного, що тікав до Польщі й загинув. Невже це правда? Нема відповіді. Колиб не рідні голоси, не українські пісні, що неначе зпід землі долітають з присипаних снігом забуття хаток, не булоб надії на свято Великодня.

А вітри тут які, — все московсько-ледуваті.

Повертаєш на південь. Дубровиця, Столин, Сарни. І тут не видно Великодня. Глухо, мертво. Лише чуєш звуки пили, що підрізує скостенілі столітні українські дуби, та на їх місці засіває свої загайники. Моторошно. Навіть оцих перших весняних квіток не видно. Лише ген-ген кілька і то кволих, скутих і західніми й північними неприхильними вітрами. Але під солом'яними стріхами жевріють ще вогники. Тут може бути Великдень і не пізно, аби подули лише животворчі південні вітри...

Крила великодніх думок несуть тебе далі. Ковель — засипані метелицею квітки — „Просвіти“. Володимир — пристановище світ вели[illegible]

кого Данила, столиця „короля всієї Руси“ Юрія Льовича й резиденція галицько-волинського митрополита. Село Зимно — друга Печерська Лавра, й рідна сестра. Староданній Луческ, що перед кількома століттями бачив у своїх стінах вищий зізд могутніх володарів півеврони — від німецького цісаря й московського царя, до короля угорського, що віддавали честь українській землі, а тепер — осідок новітніх Кисілів, що з трійливими гавами з дреколієм йдуть на братів в імя чужої слави...

А ще далі твердий, нині скостенілий горіх — Дубно, на якому ломалися зуби вояків; півсонний Кремінець; окутана московською парчею й голована українськими дрібними грошенятами Почаївська Лавра; колись магнат, а тепер забутий всіма жебрак Остріг...

Чимало розпустилося тут снігів від промінів степового Великоднього сонця, чимало зникло криг і близько, близько вже був Великдень. Та знов налетіли метелиці, засипали снігом квітки весняні, скули ледом вільні багаття, що розклали їх по полях Волині її молодечі діти. Вітри західні й північні вгасили вогні, а вугілля розкидали по могилках.

Багато тут ще снігу й криг довкола! Вбивчі вітри морозять численні квітки...

Але весна тут всеж йде — наближається. Подув її відчувається скрізь, дарма тіни Кисілів стримують їх своїми панськими полами. Тануть сніги по селах, хоч ще міцно лежать вони на міських бруках. Гинуть одні квітки від льодового подиху західніх вітрів — народжуються другі. Рясно їх гонить з себе добре полита земля. Ніщо їх уже не стримає. Навіть „кисілята“...

Тут буде Великдень. І святкуватимуть його з нами й „страшні“ атеісти-соціялісти й інші правовірні „безбожники“...

Наш Великдень таки настане...

III.

„Нехай воскресне наш Бог“...

„Як топиться віск від вогню“, — лунає великодня церковна пісня...

Знову образ, знову символіка...

Від вогню, від внутрішнього тепла мають щезнути всі леди, всі сніги, що сковують землю, мають зникнути всі вбивчі холодні вітри, що нищать паростки наших весняних квіток.

Власне, від цього вогню, від цього внутрішнього тепла, якого нам так бракує, якого ми розвиваємо увнутрі свого народу так мало...

Або знову образ з великодньої пісні: „Обімім один одного“... Чи-ж це не шевченківське „Обніміте, брати мої, найменшого брата“?...

Чиж це нарешті не те гасло, яке ми виставили на своєму прапорі: загальне національне, себто братнє, великоднє обєднання? Те обєднання, в якому озброєний знанням і досвідом інтелігент напередодні нашого Великодня має обняти найменшого брата-селянина?...

Або знову...

Та хібаж цього не досить, щоб цей Великдень — прообраз нашого майбутнього Великодня — святкували з повним визнанням його великої символіки?

МИХ. ГАЛУЩИНСЬКИЙ.

Освіта дорослих і інтеліґенція.

Як часто приходиться нам говорити про обовязки членів низових освітніх і кооперативних установ! Про ці обовязки говорять ті особи, котрі — так здавалося би — розуміють, що таке обовязок та на чому полягає виконування обовязку. Ці особи рекрутуються головно з т. зв. інтеліґентної громади. Про обовязки скаже часом кілька слів також інтеліґентний селянин.

Та легко говорити про обовязки інших. Тяжче, коли приходиться прикоровити сказане до себе.

Маємо на думці справу освіти дорослих і відношення інтеліґентної громади до цеї приватної справи.

В цій ділянці ми засвоїли собі кілька загальних, утертих зворотів і нам здається, що наше сумління вже заспокоєне. Ми перш за все тої думки, що освіта дорослих — це тільки завдання якогось „меншого“ брата. Ми-ж покінчили школи, маємо свідоцтва, диплюми, а навіть „посади“, нас не торкається зовсім справа освіти дорослих.

А тимчасом освіта дорослих щойно там набирає реального значіння і доходить до дійсної величини, де є висока культура, де є культурний нарід. Уже цей факт кидає світло на освіту дорослих. Некультурний нарід, відстала в культурі маса не тільки не розуміє освіти дорослих, але її й не хоче. Такий нарід признає її зайвою, непотрібною видумкою.

І тому сьогодня у світі стоїть справа так, що освіти дорослих потребує кожний. Кожний стає її визнавцем, кожний її прагне, бо знає, що іншим робом буде щораз-то більше відставати від великого ходу вселюдської культури й людського поступу

Ми засвоїли собі ще й такий погляд, що ми, інтеліґенти, не потребуємо нічого більше робити, як тільки час до часу давати окрушини нашого знання „меншому“ братові чи „меншій“ сестрі. Не тільки що погляд зовсім неправильний, але до того з ґрунту фальшивий.

Перше всього ніякого знання, а тим більше глибшого вникнення в істоту знання, ніхто не в силі нікому дати. А колиб навіть це було можливе, то ще велике питання, чи те, що ми даємо, потрібне тим, до яких ми з нашим „даром“ підходимо. Чи часом цей наш „дар“ не є тільки лишками колишнього, лишками непережитого, вже для нас самих безвартісного...

Якже зовсім інакше буде виглядати наш вплив і наша праця, коли ми станемо самі змагати до створення собі погляду на якусь справу чи на звязок справ! І ми нашим прикладом та нашим змаганням витворимо атмосферу, пригожу для освітньої роботи. В даному середовищі потрапимо видвигнути те, що для середовища буде творити коли не зміст життя, то бодай щоденного призвання, зміст тих завдань, що їх, більше несвідомо, як свідомо, несе кожна людина на собі в часі своєї життєвої мандрівки.

Через наше неправильне становище до освіти дорослих спинений розвиток наших освітніх установ. При істнуючому стані річей, а саме повної добровільности щодо приналежности до освітніх установ, потрібно нам самим бути зразковими членами „Просвіти“, „Рідної Школи“ тощо, щоб ми могли притягнути до праці над собою широкий загал.

Тому, користаючи з нагоди, що з приводу Свят обєм часопису збільшений, позволимо собі висказати кілька уваг під адресою інтеліґентної громади. Уваги будуть дотичити відношення до Товариства „Просвіта“, як носія ідеї освіти дорослих у нас.

Як не дивно це виглядає, а ще треба нагадувати таку просту справу, як *членство* до Товариства. Та переконувати про цю справу не будемо тих, котрі досі не зрозуміли потреби членства.

Дивне й те, що досі не найшов потрібного приняття такий провідний часопис у ділянці освіти дорослих, яким є *„Народня Просвіта“*. Цей часопис саме призначений на те, аби показати, що освіта й виховання вийшли вже з доби знахорства і стали справами, розбудованими на науковій основі. Кожний інтеліґент, в першу чергу учитель і священик, повинні бути постійними передплатниками цього часопису. Т-во „Просвіта“ приступає саме до відновлення цього припиненого на якийсь час видавництва.

Популярно-науковий часопис *„Життя і Знання“* не находить для себе зрозуміння серед інтеліґентної громади. А ніхто інший, тільки інтеліґентна одиниця потрапить спопуляризувати цей такий потрібний журнал серед широких кругів наших освітніх установ першого ступня.

Самоосвітні гуртки не найдуть правильного розуміння й розвитку, коли не матимуть проводу для себе. Тут знову миле і вдячне завдання інтеліґентної громади. Вистане, щоб інтеліґентні провідники перенесли до гуртків спосіб добування знання і світогляду власними силами й засоба-

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

До плащениці.

(Виймок з повісти.)

•

„А ти, Петрусю не підеш до плащениці?“

„Піду, лиш прочитаю ґазету“.

„Десь перше люди менше читали, а мудріші були, тепер читання богато, а розуму мало“.

„Так вам, мамо здається. Старі люди все на нинішні часи нарікають“.

„Пес, синоньку старий, а чоловік ні. А нарікати треба, бо люди гріха не бояться. Де давно такі душегубства бували, як тепер, де-де-де! Тепер таке роблять, що перше і не снилось. От хочби й жінки. Перше жінка, як шлюбувала вірність і послушенство до гробу, то на жадного хлопа навіть не подивилася, не то що! А тепер одному присягає, а про десятьох гадає. Ой які тепер жінки!“

Петро Безпечний догадувався, що це про його Олю мати балака і щоб не перечити, кинув часопис і сказав: „Мушу перебрати біля“.

Мати покивала головою, зітхнула і вийшла. Засунув двері, вбирався, не поспішаючись і думав. Про жінку. Що вона там у своїх батьків робить? Натякнув їй раз, що його мати старенька, хто зна, чи других Великодних свят доживе, а в додатку, ще й не бачила невістки, так Оля замісць відповісти, заграла йому циганський романс.

Це її „жанр“. Як не хоче відповісти, то грає, або співає, або вхопить його і каже тулати шімі, хоч він так надається до танцю, як віл до карити...

„Е-ет!“... і добув з валізи новий одяг... Треба вбратися гарно, бо сусіди скажуть: оженився „сендзя“ з богачкою, а ходить, як який „секвістратор“.

Пригадав собі тії богацтва. Властиво він з них жадного хісна не має. Проценти йдуть на жінчині футра і шовки, на подорожі й забави, а він зі своєї платні утримує хату і навіть книжки собі купити не може, хоч як читати любить...

Гадав, що мамі на старість поможе, але про тую поміч то краще й не казати. От і тепер. Приїхав на свята, сам, без „пані“, привіз трохи якоїсь там вудженини і тільки всього. Не диво, що мати на теперішні часи нарікає і ганить нинішніх жінок. Мабуть добрі люди вспіли вже донести, що Оля любить „мужеське товариство“, крім товариства свого чоловіка. Та що ти вдієш? — любить! А найгірше, що міри в тій любові не знає...

Сільські хлопці завзято валили довбеньками до церковного паркану. Пригадав собі, як сам був хлопцем і як таксамо калатав. Вже до ґімназії ходив, а як бувало приїде до дому, то мусить усе так робити, як сільські хлопці...

Сів, ніби дуже втомився. Боявся йти під церкву, щоб його давні літа не переймили та не взяли на спит...

Мати давно вже пішла. Крізь двері казала, щоб хату добре замкнув і ключ забрав з собою. „Добре, мамо, добре“.

Скрутив папіроску і пригадав собі тещу. Як приїде до них, то йому треба йти на двір, на папіроску, бо тещу дим дере по горлі і фіранки псуються.

„Ах, як у вас усьо „міґіцінов*) чути!“ — говорить вона затикаючи хусточкою губу. „Олю, а відчини-но „васіздас“!**)

Не можна сказати, щоб теща не добра була. Добра, та на свій спосіб. Все для доньки, борони Боже, щоби щось для зятя...

Папіроску від папіроски запалював, накурив, ніби у хаті щось затлілось... Властиво, якого він чорта за тими грішми гонив? З ними, не з Олею женився. Зробив, делікатно кажучи, „маленьке свинство“, і — „засвинив“ собі життя“. Ошукав її, тепер вона ошукує його. Ціле життя ошука, люди ошуканці і то — без параграфу...

Зоря замерехтіла на небі, просто вікна.

„Треба йти! Вже мабуть і псальми кінчаться“.

•

Захлиснувся весняним повітрям. Віддихав глибоко, ніби хотів вилихати весь міський бруд.

На загумінку праворуч зеленіла пшениця, а ліворуч пахла зорана земля, ще й не засіяна, бо весна припізнилася сього року.

Ішов межою, котрою колись гуси гонив і прутиком цвяхав. Межа вузка і чимраз вужча. Люди мусять до міста йти, з селян у міщан перекидатися. Але цей перекид не легкий. Не всякому добре у місті. Шімі, фокстроти, кіна, радія, а там отруйні ґази, воєнні, і в час миру; сплітки, інтриґи, тощо. Чоловік чоловікови шматок хліба видирає з горла — життя...

Хлопці завзято довбеньками до дзвіниці били, але гадок у його голові ніяк забити не могли... Властиво, то не він своїй біді винен, а — біда

*) Ніготиною.

**) Віконце, кватирка.

Сензаційні заяви Мусолінія.

Пропозиція дати Німеччині зброю в 1925 р.

В Німеччині вийшла книжка Румпенштільцхена „Коваль Риму". До книжки доданий портрет Мусолінія з автографом і написом „Мужі творять історію". Автор перед двома роками мав численні розмови з Мусолінім. В книзі є деякі сензаційні заяви Мусолінія. Наприклад Мусоліні сказав: „Я готовий зробити обмін. Я готов вести іншу політику в південному Тиролю, коли ви, німці, покладете край вашій франкофільській політиці". А в другому місці книги оповідається таке: „Генерал Капельо, давніший командант другої італійської армії над Ізонцом, зявився в 1925 р. в Берліні до генерала Грамона і заявив: „Я говорю в імени Мусолінія. Коли Німеччина схоче вибороти собі свободу й виправити свої божевільні границі, Італія дає до розпорядження все потрібне. Ви одержите зброю й амуніцію, танки й літаки. Ви потрібуєте лише поробити відповідні замовлення".

Боротьба з релігією в СРСР.

Нові приписи для релігійних громад

Оголошено нові приписи для релігійних громад, по яким цим громадам відбирається право провадити яку-б-то не було культурну працю й уряджувати якібудь дискусії та відчити. Громади не мають права провадити ніякої господарчої організації. Іх право на будову церков і домів молитви обмежується. Духовні особи не мають права виконувати своїх обовязків поза межами своєї громади. Влада застерігає собі право замикати церкви, коли це буде викликане особливими потребами комуністичної революції.

Чистка комуністичної партії.

На Україні „чистять" партію передовсім від шумськістів.

По всім Рад. Союзі роблять поспішні приготовлення до загальної чистки комуністичної партії від небажаних елементів. При кожній організації покликано спеціяльну комісію, яка має розглянути поведення й переконання кожного окремого члена партії. Генеральна чистка розпочалася першого травня й має бути закінчена до 31. липня. Один з її ініціяторів, Ярославський, висловився, що ця чистка має зменшити число членів партії і тим збільшити її ударну силу, усунувши з партії розкладові елементи, що по словам Ярославського особливо важно тепер, коли партія переживає дуже тяжкі часи.

На Україні чистку інавгурувала всеукраїнська конференція партії, на якій Петровський ствердив, що в партії „є за багато опозиції ріжних напрямків: „троцькісти", „риковці", а особливо на Україні „шумськісти" („наші націонал-комуністи"); всі вони викликають нелад в комуністичній партії. Петровський заповів, що уряд уважатиме всіх опозиціоністів за ворогів пролетаріяту й усуне їх з поверхні політичного життя безоглядно, бо їх розкладова робота загрожує небезпекою передовсім „з уваги на оживлення діяльности українських шовіністів".

Отруйні ґази в Токіо.

Льондонська газета „Ексчендж Телеграф" повідомляє з Токіо, що в одному з передмість міста тисячі родин мусіли втікти зі своїх помешкань, бо з одної фабрики амуніції через каналові рури дісталися до їх мешкань отруйні ґази.

ми. Не вчити як учителі учнів, але стати в гурту змагуном і двигуном — ось головне завдання проводу й опіки.

Стати до активної праці в навчанні *розумового читання* книжок і часописів, тобто помогти великій частині членів низових організацій добути засоби розумного читання, схоплювання провідної думки прочитаного, формування думок письмом. Праця в тім напрямі стане підставовою і зразковою для дальшого розвитку самоосвітніх гуртків.

Ударна робота в *поборюванні неписьменности* — один з начальних обовязків кожної інтелігентної одиниці. Підручники, видані Товариством „Просвіта", просто зразкові, тільки з них користати.

А над усе, все і всюди не творити з себе дообродія, учителя, отамана, але ставати рядовиком у великих змаганнях за своє знання, за свою освіту. Такий приклад з інтеліґента, такий зразковий підхід до справи рушить з місця питання освіти дорослих і розбудову цеї справи у нас наблизить до стану розбудови освіти дорослих серед освічених.

Святкуймо без алькоголю!

Замість алькогольних напитків нехай з нагоди Празника Воскресения Христового на святочному столі кожної української хати і кожного українського Товариства та забавового комітету красується артистично виконана карта „Рідної Школи" звільнююча від алькогольних напитків. Такі карти можна набути за попередньому зложенні датку (бодай 2 зол.) в Кружку або Головній Управі „Рідної Школи" у Львові, Ринок 10.

Батько старівся, податки росли, в господарстві все якесь нещастя, — „учися синоньку, та виходи скоро в люди, бо скапаємо, як на вітрі свічки".

Учився, ґімназію скінчив. „Кінчи вже раз і тоті високі школи, щоб скорше „сендзєм" став, бо чую, що не довго мойого віку. Мамі поможеш".

Поздавав іспити і вступив до суду. „Женися, сину, — і не без ґрейцара бери, бо тепер бідний, все одно, що дурень".

Оженився, ніби з моста у воду скочив, не питаючи, чи глибока. Дівчини не пізнав, знав тільки що має гроші...

З церкви вибігав носовий голос дяка. Безпечний зупинився і наслухував хвилину. Овіяло його містерією страстей Христових, великою жертвою Спасителя...

І спасаються люди!

З церкви виходили заплакані жінки. Старі в рантухах. Біла хустка круг голови, друга попід бороду. Як духи.

„Романтики!" — погадав собі Безпечний і переступив поріг старої деревляної церкви.

Дяк читав, ніби старе полотно дер, голос мав колись гарний, а тепер зірваний, як ноги в старого коня. Окуляри на чоло підсунув, бо цілу „відправу" знав напамять. Два хлопці за ним потягали, вдаючи, що з книжки читають.

Дяк мав заплакані очі, і свічки плакали біля плащениці, а образи в іконостасі, ніби дули на них і не могли згасити.

Колишні, ще дітоچі враження відновлювалися, як чудотворна ікона, то знов здавалося, що причаїлися вони під хорами і як лиш Петро Безпечний увійшов у церкву, кинулися на нього. „Ти наш!"... „Ні, я з міста". „Брешеш, ти романтик"... „Адже-ж я суддя окружного суду. Невблагана льоґіка параграфів, мій закон"... „Ні, ти ще людина, а людина, це значить романтик"...

•

Підійшов до плащениці.

Христос лежав з пробитими руками й ногами, з котрих стікала кров.

Безпечний глянув і засоромився, як хлопчик, котрого на брехні приловили. Діточі вражіння знов прискочили до нього. „Бачиш?!... Він терпів за ідею, на хресті помер, щоб людей спасти, а ти? Яка твоя ідея? Як у піґмея. Хто таке ти?"... „Я чоловік солідний"... „Стовбур ти безплідний, колода без чуття на дорозі життя, амеба"... „І таких треба"... „Може, та не нам. Вигода твій храм, а гріш твій бог, боїшся тривог, навіть малих буденних; шукати шляхів певних, битих доріг, щоб не притомити ніг, ялучи в баюру отупіння; заштьковуєш сумління брехнею, боїшся побалакати навіть „з нею", щоб вивлисти на чисту воду, забув, що вийшов з народу, що село тебе на світ привело, як марнотравного сина. Така то ти людина!... І за такого розпинався Він?"

— — — — — — — —

Петро Безпечний не боронився, не виправдував себе, не вказував вини на інших, лиш голову під ударами тих слів хилив все нижче й нижче, поки не притулився устами до пробитої руки Христа.

Глянув, — Христос був такий як колись, коли він з мамою до плащениці ходив. Сам біль, сам смуток, сам жаль, але й саме прощання для тих, що каялися своїх гріхів...

Присхало масло в лямпах, плакали свічки перед образами в іконостасі, святі дули на них та ніяк не могли їх згасити.

Святкування Великодня.

Відомий австрійський історик культури Штернберг надрукував у „Нвес Вінер Журналь" цікаву статтю про те, як святкували Великдень у ріжних народів та в ріжних часах.

Він каже, що як Різдво є святом дитини, так Великдень є святом родини. Католицький Великдень є святом примирення. Католики переняли це свято від жидів. У старинних жидів це було свято вдячности за вирятування жидів з Єгипту і святковано його урочистим родинним обідом, так званою Пасхою, коли всі члени родини мали почуватися цілістю, яка була звязана спільною, даною лише жидам благодатю божою. В Старому Завіті ми находимо згадку про свято Пасхи в Іході. Кожний християнин має святкувати Великдень по думці Святого Письма, як свято примирення, як цього вчить християнська церква. Про це писав апостол Павло у своїх посланіях до Коринтян, а також апостол Іоан. Тому церква вимагає великодної сповіді, щоби кожний на Великдень вирівняв свій рахунок з Богом і з людьми, покаявся і забув про всяку ненависть і сварки. Ісус Христос, який на хресті дарував вину своїм убийникам, а сталося це саме підчас Великодних свят, зробив з вибачливости внутрішне ядро своєї науки. Також католицька церква в часі Великодня дарувала вину віллученим від церкви й приймала їх назад на своє лоно.

У православних задержалося досі в усій чистоті первісне християнське розуміння Великодного свята і тому там Великодний поцілунок є досі символом великого примирення, яке має головне значіння в цьому святі. Натомісць католицька церква цілковито забула про те, яку практичну мету має насамперед на увазі Великодне свято.

Християнський звичай посвячувати шутки в цвітну неділю й вірити, що це приносить благословенство, є звичаєм поганським, перенятим з культу Астарти. Одначе християнська церква оправдує цей звичай тим, що цеї неділі жидівські маси витали вїзд Христа на ослі до Єрусалима, тримаючи в руці пальмове гилля й вимахуючи ним.

Давніше церква святкувала Великдень пізній тиждень. Жиди на Пасху приносили в жертву ягнят. Тому в християнській церкві ягня стало символом Страстотерпця, а Христа називають „Божим Ягнятем".

Вже старинні жиди на Пасху варили яйця і також у христіян Великодня писанка стала символом Великодня.

І. КЕДРИН.

На теми галицької політики.

(Дискусійна стаття.)

Від Редакції: У 41. і 42 числах „Діла" помістили ми статтю берлінського кореспондента п. Зенона Пеленського п. н. „На теми української політики". Помістили її як дискусійну із застереженням, що не погоджуємося з усіми висловленими в ній поглядами. Нині містимо на цю саму тему статтю нашого варшав. кореспондента п. І. Кедрина як першу в дискусії над справами, порушеними у статті п. Пеленського. При тім зазначуємо, що ні з деякими поглядами ні з висновками тієї статті вповні погодитися не можемо.

Недавні ще ті часи, коли „Діло" стрічалося раз-у-раз з докорами читачів, що воно „переладоване закордонною політикою". Ці жалі були дуже знаменні для політичного світогляду пересічного нашого громадянина, для великої більшости галицької інтелігенції, — дуже знаменні для рівня цілої політичної думки в Галичині. Пригадую собі, що яких шість чи сім літ тому була в „Ділі" стаття одного з чільніших наших політичних діячів, одного з тих нечисленних, що й після повороту з закордону слідкували за проблемами міжнароднього життя, — стаття під наг. „Англія, Судан і Єгипет". Ця стаття на довгий час стала тараном, яким безчисленні критики „Діла" важили в його редакцію: якими, мовляв, абстрактними — далекими й нецікавими — темами займаються львівські панове редактори, замість... і т. д. Уся та критика, все те невдоволення із статтей на закордонні теми мало одно підложа: *брак свідомости звязку між долею рідного краю та питаннями широкого міжнароднього значіння.*

Минуло заледви кілька літ, а відносини під цим оглядом чимало змінилися. Здається, що наша дипльоматична програна в 1923 р. і найширшим колам громадянства відкрила очі на потребу і значіння *закордонної пропаганди.* Ця програна поставила теж рубом питання не лише ревізії дальшої внутрішньо-політичної тактики, але й *основних тез цілої нашої політики.* Бо до того часу вони в нас взагалі не були обміркувані. Розвал Росії й повстання самостійної Української Республики за Збручем казало нам вперше глядіти на українство, як чинник міжнароднього значіння. Але навіть Берестейський мир, у якому відроджена Україна забрала безпосередній голос у справах Галичини, не змінив ані напрямку ні характеру галицької політики, яка далі оберталася у рамцях вимоги поділу Галичини та не виходила поза шлях Львів—Відень. Щойно несподіваний розвал Австрії, який автоматично висунув питання злуки Галичини з Наддніпрянщиною, поставив нас віч-у-віч перед потребою *вести закордонну політику.* Коли би українська війна випала для нас корисно і колиб акт обєднання зберіг реальну силу, тоді закордонна політика булаб цілком атрибутом — і клопотом — центральної влади в Київі. Воєнна невдача казала галицькому проводові шукати на власну руку виходу з ситуації. Таким робом Галичина почала вести закордонну політику цілком самостійно, глядючи на Наддніпрянську Україну лише як на контрагента, від якого конюнктура каже нам — відвертатися і відпекатися. Той період нашої закордонної політики, опертий об специфічний світогляд і психіку тодішніх наших керманичів, а не об міжнародню конюнктуру, серед якої вони не визнавалися і до якої були неприготовані, творить одну з найсумніших сторінок історії Галичини. Закінчився повним фіяском і відсунув Галичину взагалі від будьякої участи в міжнародньому житті. Природна в таких випадках реакція казала звернути всі сили на відбудову внутрішньо-громадського життя. Колиж минулося перше страшне враження і коли аналіза зроблених помилок ставала спокійнішою, виринало питання перевірки цілости нашої політики. Ось так — може це звучить як глум, але правдою є, що — про закордонну політику почалося у нас думати й говорити аж тоді, коли Галичина стала сцентралізованою провінцією у чужонаціональній державі і коли ні клаптик української землі не находиться під своєю національною владою.

Нині ми є свідками, як відома історична українська дилема: „Польща чи Росія"? перестала вже бути улюбленою темою для теоретичних дискусій. Гасло „віри на власні сили", піднесене після провалу в 1923 р. як лік на апатію і зневіру та як девіза для *внутрішньо-громадської роботи,* відбилося і на *загально-політичному світогляді* галицького громадянина. Він перестав шукати вічно якихось контрагентів і опікунів (дарма, що ця хвороба ще в деяких колах покутує і все ще грозить усякими невідповідними „комбінаціями") і почав назад глядіти на українство, як на поважний самостійний чинник, від якого єдино можна шукати спасення. Таким робом ми бачимо, як однаково всі істнуючі в Польщі українські національні політичні партії бачать будучність України у зрості національної свідомости й орґанізаційної (передовсім культурно-економічної) сили українських мас *на Наддніпрянщині,* — так і в інформаційно пропаґандистичній роботі перед чужинцями *перше місце* займає освідомлювання їх про значіння самостійної української держави, як чинника політичної рівноваги на сході Европи, а щойно на другому місці стоять інформації про долю українців у Польщі. Навіть ті галицькі політичні кола, які видвигнули концепцію самостійної галицької (галицько-волинської) держави, замість пропаґанди явного *національного сепаратизму,* ведуть нині лише пропаґанду *політичного москвофільства* — під плащиком територіяльного соборництва. Цей повний провал галицького політичного сепаратизму оснований на свідомості, що для українських земель під Польщею є єдино залежна від *повстання і сили української держави над Дніпром.* Ця свідомість іде в парі з другою, а саме, що ніде на інших українських етноґрафічних землях повстання державности не є таке *актуальне,* як на землях *Наддніпрянщини.* Льоґічно виходить: Галичина є далекою західною провінцією етноґрафічних українських земель, є далеко віддалена від їх центру і не вона буде рішати про той центр, лише навпаки — *центр про неї.* Виходить: галицька політика мусить робити все, що допомогло би до створення того державницького центра і його скріплення. Річ ясна, що в нинішніх умовах нашого життя, це лише теорія. Бо навіть поважна всеукраїнська інформаційно-пропаґандистична праця за кордоном не є до переведення, бо вона вимагає грошевих засобів, яких у нас нема.

Тому теж ціла наша енерґія вкладовується нині на *оборону національного характеру Галичини.* Є річю політичної тактики оборонити його так, щоби він якнайтвердіше встоявся до часу великого потрясення на сході Европи, яким буде новий розвал Росії, до часу нової російської революції, яка є неминуча і яка доведе м. і. до відродження самостійної наддніпрянської державности.

Однак відносно мала наша роля — оборона наших земель перед їх денаціоналізацією — не може потягати за собою байдужности до всіх тих широких проблем, з якими звязане питання української державности над Дніпром. Не дозволяє на це спільна галицько-наддніпрянська традиція боїв і новітньої соборницько-державницької політичної думки (Січове Стрілецтво); не дозволяє на це присутність тих кадрів нашої молоді й нашої інтеліґенції, яка використає першу можливість, аби при першій нагоді кинутися активно допомагати будівництву українського центра. Найбільшою траґедією булоб для нас, коли би ми не тільки тієї можливости не мали, але були поставлені в такі умови, які скажуть нам пасивно приглядатися великим рішаючим подіям на сході, ба — причинитися до викривлювання їх у шкідливому для будучности цілої нації напрямку. Отже відсіль і походить наше *зацікавлення закордонними справами,* справами міжнародньої політики: бо навіть при найбільш імпонуючій побіді гасла віри на власні сили — це гасло може розбитися об некорисну міжнародню конюнктуру...

...Теоретичних уваг на цю тему в останніх часах щораз більше. До надзвичайно цікавих

М. ВОЗНЯК.

Не спитавши броду.

(Невикінчена повість Франка.)

В передмові до збірки оповідань автобіографічного характеру п. н. „Малий Мирон" із 1903 р. признався Франко, що його нарис „Борис Граб" являється „маленьким виривком" із більшої цілости, а саме повісти „Не спитавши броду", що йому ,так і не довелося скінчити" її. Переднє слово до одніеї з пізніших збірок оповідань Франка п. н. „Батьківщина" з 1911 р. відкрило дальші частини нескінченої повісти. А саме про оповідання „На лоні природи" сказано тут, що воно „первісно творило один розділ" згаданої повісти. В збірку „На лоні природи" з 1905 р. увійшов ще інший уривок недокінченої повісти, а саме „Дріяда". Також про два оповідання збірки „Батьківщини", а саме про „Гаву і Вовкуна" та „Генія" запримітив сам Франко, що це частини його недокінченої повісти „Не спитавши броду".

Користуючися вказівками Франка й контролюючи їх даними з його листування та з останків первісного рукопису повісти, що збереглися в архіві Франка в Бібліотеці Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, спробую відбудувати текст повісти Франка.

Чим починалася Франкова повість, про це маємо вказівку в таких словах листу Франка до Драгоманова з 5.—7. березня 1890 р.: „Коли-б Ви могли ще щонебудь прислати на друк „Споминів", то се значно би прискорило їх видане, тим більше, що мій заробіток в „Зорі" мабуть швидко урвеся: редакція має нову повість Нечуя „На березі Чорного Моря", котра займе всі нумери аж до кінця року, значить, на мою „дробину", за котру надто ще треба платити по 15 гульденів від друкованого листа, — не буде місця тим більше, що „Зоря" тепер, як чути, стоїть дуже слабо (говорять про 90 пренум., але мабуть є їх більше). Виємковим способом пішла ще в 4 нумері одна глава мого романа (перша була в 1 нумері), в формі осібної новели „Гава і Вовкун", а пішла для того, що ред. „Зорі" торгуєся ще з Нечуєм про якісь зміни в його повісти і для того зупинила першу главу, вже набрану". Згадана в листі Франка перша глава це нарис „На лоні природи". Із слів Франка виходить, що обидві частини невикінченої повісти, себто „На лоні природи" й „Гава і Вовкун", це повні окремі глави згаданого роману. Але справа мається трохи інакше.

Слова Франка про те, що нарис „На лоні природи" це перша глава його невикінченого роману, настільки недокладні, що цей нарис являється тільки початком першого розділу повісти. Також і надрукований у формі окремої новелі „Гава і Вовкун" це частина першого розділу повісти. Рукописна частина, що вяже обидві надруковані, не заховалася в цілости, правдоподібно, тому, що частини сторінок із початком і закінченням рукописного уривку віддано до друкарні, отже разом із закінченням частини п. н. „На лоні природи" й початком частини п. н. „Гава і Вовкун". Порівнявши друкований текст „Гави Вовкуна" з рукописними останками, бачимо, що надрукований в формі окремої новелі текст тільки з початку сходнася з текстом повісти, а в своїй решті він перероблений так, як цього вимагала цілість окремої новелі. Таким робом рукописний текст закінчення першого розділу повісти лишає друкований текст „Гави і Вовкуна" й на будуче в формі окремої новелі.

Другий розділ повісти починався текстом „Бориса Граба", таким, як надруковано його в „Зорі" за 1890 р., а закінчувався другий розділ текстом, збереженим у рукописі. Перша сторінка захованого рукописного тексту не ціла, бо менша її частина відтята, очевидно, для друкарні як кінець „Бориса Граба"; ця подробиця важна тим, що вказує на те, що текст „Бориса Граба" нічим не ріжнився або має неістотні ріжниці в порівнанні з текстом повісти. Письмо автографу другого розділу трохи пізніше від письма першого розділу, а правопис, як і в першому розділі, етимольоґічний.

Випускаючи „Бориса Граба" 1903 р. в переробленому тексті, Франко писав ось що: „Найменше автобіографічного мається в оповіданню „Борис Граб", хоча й тут фігура Міхонського включно до назви зрисована з дійсности. Та тільки діяльність сього симпатичного й замітного чоловіка зі сфери добрих намірів та принагідно висловлюваних афоризмів переведена в діло, систематизована та розвинена. Ані я не був Борисом Грабом, ані взагалі не було за моїх часів у Дрогобичі ані пізніше в Перемишлі, де Міхонський умер, такого щасливого ученика, ані Міхонський на жаднім ученику не пробував розвинути свої педагогічні погляди. Таким робом герої сього оповідання підмальовані, так сказати, значно понад їх природну величину". Зазначивши, що не зробив він з огляду на більшу цілість повість „Не спитавши броду", кінчив Франко свою передмову: „Додам тут, що первісний текст нарису „Борис Граб", друкований у „Зорі" 1890 р. ч. 9, тут являється значно розширений, власне з огляду на повноту характеристики Міхонсько-

думок належать погляди берлінського дописувача „Діла“ д. Зенона Пелецського (гл. „Діло“ ч. 41—42 „На теми української політики“), який ставить українську політику на найширшій, бо світовій (глобальній) площині. Однак його виводи мають дві слабі сторони: 1) кажучи нам орієнтуватися на держави, що йдуть по лінії противерсайського ревізіонізму й причисляючи туди Німеччину і Сполучені Держави Півн. Америки, він промовчує питання про відношення цих держав до вдержання єдности чи розбиття Росії (С. Р. С. Р.); ставить у премісу нашого успіху — і розвал Росії і одночасний розвал версайсько-британської системи (Польщі, Франції, Англії і держав Малої Антанти). Очевидно, що ці теоретичні міркування можуть мати багато слушности, однак їх реально-політична вартість щонайменше — дуже й дуже сумнівна. Правда, таке щастя мала Польща, коли одночасно програли війну і Росія і центральні держави. Однак це виімкові випадки в історії, а рахувати на виімки — політика не може, бо тоді входить у сферу фантазії...

Святкуймо Великдень без алькоголю!

Зближається найкраще, найдостойніше Свято в році. Всі приготовляємося до цего торжества. Очищуємо душу, окрашуємо тіло, порядкуємо хату. Вкінці, люди йдуть до церкви, та їдять свячене. Алеж при тій нагоді в кожній, і найбіднішій хаті мусить найтися пляшка — та неодна. Заки минуть Свята чимало гроша піде в кишеню коршмареві, поллється горівка, пиво чи вино, підуть веселі вигуки та музики.

Пропав святочний настрій! З неодної хати лунають крики та пяна метушня, пяниці волочаться вулицями. Неодин побій і чимало ран, неодна ворожнеча, а то й проступок, навіть убивства лучаються в Свята під впливом чарки.

Український Народе! Якраз у Свята ти руйнуєш Своє здоровля, підриваєш Свої сили, плюгавиш Свою гідність! Якраз у Свята викидаєш тяжко зароблений гріш та міняєш його на упідлюючу, руйнуючу отруту! А через те гине добробут і щастя, підупадає здоровля, росте злочинність та нездарність до життя. Міліони мандрують в чужу кишеню, а ми убожіємо та стогнемо в ярмі.

Святкуймо Свята без алькоголю! Нехай не буде хати, деб святочний настрій поганила чарка! Нехай не буде ні одної забави, ні одної гостини з алькоголем. Зате на кожному столі нехай найдеться карта Рідної Школи звільняюча від напитків. Тверезо і гідно зустрічаймо Свято Воскресення!

За Виділ Протиалькогольного Товариства „Відродження“:

Д-р Іван Раковський вр. голова. *Михайло Хомяк* вр. секретар.

За Виділ Укр. Гігієнічного Т-ва:

Д-р Маріян Паньчишин вр. голова. *С. Куцик* вр. секретар.

В. ПАНЕЙКО.

Ідучи з Заходу на Схід.

Подих Сходу в Парижі.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, кінець квітня 1929.

I.

Є собі в Парижі, при бульварі Батіньоль, майже на самому Монмартрі, підстаркуватий театр: „Дез-Ар“, тобто „Мистецький“, а в ньому грає, вже кілька років, трупа колишнього петербурського артиста Пітоєва. Найбільш талановита особа в трупі — дружина директора, Людмила Пітоєва: її рахують найвидатнішою сьогочасною артисткою французької драми. Крім росіян грають у трупі й французи; мистецький рівень цього театру високий — поміж найкращими тутешніми театрами.

Грають там оригінальні французькі песи та й переклади з ріжних мов. Минулого року найбільший успіх мала там „Жанна Дарк“ Бернарда Шова. Тепер ідуть там, від якогось часу, „Три сестри“ Чехова.

Пішов ваш кореспондент на цю песу, яку досі знав тільки з лектури. Пересидів її до кінця не нудячися ні хвилинки, вийшов — і клянуся: більше туди на Чехівські песи, а може й взагалі на російські вистави не піду. Мабуть і волами мене туди вже більше не затягне...

Чому?

Життя — само собою важке, навантажене трудноцами, невдачами, вбоге радощами. Жалкувався — пригадуєте собі? — Франко:

„На одну хвилину втіхи
„Ідуть доби жалю...“

Хочете трохи розважитися, відорватися від суєти, вирватися з мрачної й сірої буденщини — стягнетеся на театр і — замісць розваги падуть на вас настрої... „Трьох Сестер“. Чорт з ними!

Не тому, неначеб то песа була неважна чи нецікава, або неначе би то вистава не була старанна й талановита. А навпаки!

II.

Песа і вистава виконані чудесно. Ви поломані всіми вашими нервами; ніхто в Парижі (навіть у самому Ґран-Ґініолі) не вміє так могуче віддати жалібні настрої, як театр Пітоєва: виходячи звідти, ви почуваєте таке вдоволення, неначеб ви виходили з якоїсь — справжньої катастрофи. Навіть брудний, запорошений і закурений бульвар Батіньоль вам раптом видається милим і усміхненим, і ви хотіли би стискати руки байдужим прохожим. Бо і бульвар і прохожі видаються вам приємними і погідними після того мрачного страхіття (чи то пак, того жахливого мраковиння), що ним на вас віяв Чехов і Пітоєв.

Французи, що були з нами в театрі, пригноблені й прибиті, щось плели про „ам-сляв“, „славянську душу“, яка — кажуть вони — дихнула на них із песи Чехова.

Нехай вас святі боронять від тієї „славянської душі“ — клените і ви. А клянучи, все таки почуваєте, що її отруйні випари мають доступ і до вашої душі — до вашої і всякої іншої, будь вона французька чи навіть американська: чудуєтеся, що ви одночасно і далекі від тієї „душі“, і такі близькі й рідні їй. Що вас обхоплює одночасно і жах і обридлість до неї і — симпатія.

III.

Які чудесні артисти всі вони — автор і актори „Трьох Сестер“! Але не ждіть від них нічого іншого, як тільки тямучости і хисту чуттєвого зворушування. Не домагайтеся від них, щоб вони будували, „конструували“ песу: вони мистці у відлаванні баченого і передаванні зворушення. В цьому їх сила, а не в здатности до конструкції.

* * *

Немає в „Трьох Сестрах“ ні початку ні кінця. Наче у „Війні і Мирі“ ви могли би розпочати роман 200-ою сторінкою і закінчити денебудь, і нічого це не змінило би, так і в „Трьох Сестрах“ — повна відсутність усякої акції. Щоб їх оповісти, треба би піти його-ж темпом, але як це зробити?

Зрештою і без цього, самі знаєте зміст цієї драми. Грають же її мабуть і у Львові, в українських театрах. Всетаки пригадаймо собі її зміст.

Три сестри, Маша, Ольга й Ірина, живуть, з братом Андрієм і з військовим лікарем, у провінціональному місті. Маша замужна, за професором, дві інші ще не віддані. Біля наймолодшої заходиться артилерійський офіцир; вони заручуються, але він гине в поєдинку. Машу нудить її чоловік, і вона платонічно влюбляється в підполковника тогож артилерійського полку, теж, своєю чергою, зле подруженого. Полк переходить в інше місце, а з ним і підполковник, і Маша остається сама, зі своїм незадоволеним коханням. Щодо Ольги, то їй не приключається взагалі — ніщо. Брат жениться з пустою гусочкою, яка замучує бідолашних сестер глупим балаканням. Він має скромну посаду в адміністрації і він — вічно невдоволений своєю долею. Невдоволені долею також Ольга, і Ірина, і її суджений, і військовий лікар, і офіцир, котрий вбив судженого у поєдинку. Взагалі ніхто, ніколи й нічим не вдоволений. І це своє основне, глибоке й бездонне невдоволення кожний висказує знаменито і кожний на свій питомий лад, із неймовірно поражаючою силою правдивости. Якщо нема в Росії саме таких, вічно незадоволених людей, і то в міліонах примірників, то треба хіба думати, що всі ро-

---

то“. Останнє Франкове речення підкреслює потребу задержати на будуче текст „Бориса Граба“ у виданні з 1903 р. як окремої новелі, а текстом із „Зорі“ починати другий розділ невикінченої повісти.

Третій розділ повісти „Не спитавши броду“ починався текстом, надрукованим у „Зорі“ за 1890 р. п. н. „Геній“, можливо, з маленькими змінами. Тісно з друкованою частиною третього розділу вяжеться рукописна, писана вже фонетичним правописом. Одну третину останньої сторінки рукописної частини відтято. Відтята частина сторінки пішла до друкарні як початок дальшої частини третього розділу повісти, надрукованої в формі окремої новелі „Гершко Гольдмахер“ в календарі „Просвіти“ на 1891 р. Сам Франко висловився в передмові до збірки „Батьківщина“ про „Гершка Ґольдмахера“, що він „являється неначе вступною частиною до оповідання „Гава“.“ А в тім і в календарі „Просвіти“ на 1891 р. є відсилка: „Глянь книжочку „Просвіти“ ч. 110 **„Гава.** Образок з житя підкарпатского народа. Написав Іван Франко“. Львів, 1888. Ціна 10 кр.“. Задержався автограф „Гершка Гольдмахера“, на жаль, без початку, який служить доказом, що й це частина невикінченої повісти Франка. Частина сторінки з кінцем „Гершка Гольдмахера“ відтята, а захована решта сторінки починає рукописний останок третього розділу повісти, що має спільний тільки пятий розділ друкованого оповідання „Гава“. Таким робом на будуче „Гава“ лишиться окремим оповіданням у спадщині Франка, а рукописний уривок творитиме закінчення третього розділу невикінченої повісти, бо й рукописний уривок має під своїм текстом на останній недописаній сторінці закрутку на знак закінчення розділу.

Недруковані досі згадані тут частини повісти „Не спитавши броду“ принесли січнева і лютнева книги „Червоного Шляху“ за 1929 р.

Останньою друкованою за життя Франка частиною повісти „Не спитавши проду“ була „Дріяда“, надрукована в збірці „На лоні природи“ з 1905 р. Як „уривок з повісти“, поданої по назві в передмові до „Батьківщини“. Рукопис „Дріяди“ правдоподібно не зберігся, тому й тяжко сказати, чи в друкованому тексті поробив які зміни Франко в порівнянні з рукописним текстом повісти. Розвиток дії повісти велить здогадуватися, що маємо тут у формі спогадів початок четвертого розділу повісти, а дальша частина його й увесь пятий розділ зберігалися в рукописі й надруковані в січневій книзі „Червоного Шляху“ за 1927 р. Всі розділи невикінченої повісти Франка „Не спитавши броду“ в числі пятьох увійдуть у перше збірне видання творів Франка завдяки рухливій видавничій харківській кооперативі „Рух“.

Можна з великою правдоподібністю здогадуватися, що Франко дав назву повісті під глибоким враженням листу Драгоманова до нього з 13. лютого 1886 р., де він ужив про себе приповідки „Не спитавши броду, сунувсь в воду“, себто в органи галицьких народовців, у чому й Франко відіграв деяку ролю. Це був час великого напруження між Франком і Драгомановим і слова останнього робили сильне враження на його львівського кореспондента. В усякому разі безсумнівна річ, що в 1886 р. мав Франко як не все написане, що задержалося з повісти, то бодай її початок. У листі до Драгоманова з 31. жовтня 1886 р., згадуючи про те, що з белетристики призначував для задуманого й нездійсненого журналу „Поступ“, писав Франко й таке: „Між іншими річами даю свій новий роман „Не спитавши броду“ з сучасного галицького житя“. Колиж австрійська прокураторія сконфіскувала сам проспект задуманого журналу й Франко задумував уже заступити періодичний журнал неперіодичними альманахами, він у листі з 14. грудня 1886 р. призначував і „Не спитавши броду“ для альманаху.

Коли „Поступ“ мав друкуватися фонетичним правописом, то його попередник „Братство“ кілька місяців перед ним плянувався зразу в етимольоґічному правописі. До видавання окремого журналу тоді не прийшло, бо Кониському вдалося склеїти згоду Франка з „Зорею“. В звязок із первісним пляном етимольоґічного правопису в окремому журналі й таким самим правописом у „Зорі“ треба поставити й етимольоґічний правопис перших двох розділів повісти Франка „Не спитавши броду“. Але праця Франка в „Зорі“ зустрічала щораз нові труднощі й Франко щораз більше почав думати про окремий журнал, уже в фонетичному правописі, з чим і вяжеться фонетичний правопис дальших розділів недокінченої Франкової повісти. Несприятливі обставини праці Франка в редакційній колегії „Зорі“ довели до його виходу з неї й шукання заробітку в польському людовому щоденнику „Курер Львовскі“. В 1887 р. розписала редакція „Курер-а Варшавск-ого“ премію на суспільну повість і Франко засів за повість „Лелюм і Полелюм“. Плян окремого від „Зорі“ літературного журналу лишився нездійсненим, редакційні обовязки в „Курер-і Львовск-ому“ ледви лишали час на писання повісти „Лелюм і Полелюм“, і „Не спитавши броду“ або пішло в забуття або не найшло потрібного для свого викінчення часу.

сійські письменники змовилися, щоб дурити світ щодо свойого племени і своєї країни.

Одначе ні, вони мабуть не дурять нікого. Вони мабуть і такі — той містик із співучим голосом, що жде щастя людства через 300 років; ті жінки, що прилюдно сповідаються, ізза смаку в самоприниижуванні; той урядовець, що бється в груди, бо він не учений; той офіцир, що пять років повторює, що він хоче, мовляв, взятися за роботу; той лікар, що забув медицину і впевняє, що все те без значіння... Ось вам!

Такі люди, на погляд тутешнього, французького читача і глядача, втілюють у собі т. зв. славянську душу, „ам-слав"...

IV.

Чи подобається ця песа тутешній публиці? — Ледви! Бо француз, навіть пересічний собі хлібоїд, занадто має життевої мудрости sagesse переданої століттями особистих і літературних досвідів, щоб хапати зорі з неба, тужити за недосяжним і затроювати своє й чуже життя безнадійною нудьгою, як це роблять персонажі Чехова і російського письменства. Француз знає, що життя обмежене часом, простором і можливостями долі, і його радощі обмежені, і що треба, поки час, користуватись і тішитися тим, що світ і життя нам дають. Француз — а з ним кожний західний європеєць — знає, що недолі й справжнього нещастя на світі доволі; не треба ще аж шукати і продукувати штучно й на силу засобами мистецтва й театру — нудьги, туги, безнадійности.

В цій штучній, насильній продукції суму й безнадійности справжніми першорядними майстрами виявилися російські письменники — російські тай письменники всіх сусідних народів, у більшій або меншій мірі заражених тим східним подихом духової мрачности.

Коли ви вперве після кількох років відсутности в Східній Европі і кількох років життя на Заході, вертаєтеся в батьківщину, тобто їдете на Схід, то не можете протягом цих двох днів подорожі охоронитися від дивного і прикрого помічення: чим більше ви віддалюєтеся з заходу на схід, тим менше погідні і щораз більше сумні або й несупокійні обличчя ваших сусідів у ваґонах і публики по залізничих двірцях. От у Парижі, на Північній Залізниці, ви ще бачили живі й погідні, безжурні обличчя: в Страсбурзі вони вже менше погідні, в німецькій Надренщині ще менше, хоча всетаки ще не насуплені; в Берліні окружує вас публика ще значно менше погідна, переважно вже хмарна, а їдете в Польщу ,то від самого виду польського кондуктора чи листаря вам уже неприємно: несупокійні, підозрливі зиркання. А серед подорожніх, що ще дальше їдуть на Схід і на Північ — скільки облич — з траґічно пооранями рисами, з безмежно знудженими й неспокійними очима. Ви й самі від них — автоматичним наслідуванням окружения — заражуєтеся, і коли ви після кількох тижнів, перебутих на Сході, вернулися в Париж, то ваші знайомі, здивовано питаються вас:

— Що вам таке? Нездорові? Злі новини?

Вони думають, що батько вам помер, чи яке інше нещастя на вас упало, такий змінений у вас вираз обличчя. А тимчасом ви тільки побули кілька тижнів серед людей, які нетільки сумні з роду і з вини обставин, але й з вини літератури, мистецтва, театру.

Одним словом: ви заразилися від тих, що штучно й непотрібно продукують сум. Так, неначеб і без цього не було його доволі на світі.

День української матері.

Українська Громадо!

Нове, незнане в нас досі свято вводимо отсе в українській суспільности: День 12. травня проголошуємо Днем Української Матері. В цей день віддамо глибоку пошану і честь нашим матерям, виявимо їм гарячу вдячність за весь їх труд і любов.

Але не лише кожна дитина, кожний громадянин полякує в День Матері тій, яка його на світ привела, яка з безмежною посвятою плекала його і виховувала. Цей день мусить стати загальним, збірним святом цілої нашої суспільности. В цей день українське громадянство освідомить собі, що слово „мати" — це „велике слово", бо мати виховує діти, з яких виростає молодь, що творить пізніше народ. Таким робом у руках матері спочиває доля народу, його будучність.

Значіння такого свята, яке підносить повагу жінки-матері в родині і громадянстві, оцінили вже давно інші культурні народи Америки і Европи, де День Матері святкується як національне свято, признане державою.

Пора і нам піти за їх прикладом і поставити Українську Матір на височині її завдання поруч матерей усіх культурних народів світа. Пора і нам зрозуміти, що мати-рабиня не виховає вільних громадян.

Нехай День Української Матері стане всенароднім святом, нехай огорне всі верстви нашої суспільности, цілий народ. Хай пісня вдяки і любови понесеться з грудей цілого народу, щоби нагородити всі кривди і недостачу належної пошани для многострадальної Української Матері.

Цей день пригадає також матерям велику відповідальність перед будуччиною народу, котрого щастя або недоля залежить від того, як українська мати сповнить своє високе післанництво духового відродження народу.

За Українське Зорганізоване Жіноцтво: М. Рудницька, О. Кисілевська; За „Просвіту": М. Галущинський, В. Мудрий; За „Рідну Школу": І. Кокорудз, Т. Мартинець; За „Верховну Пластову Команду": С. Левицький, П. Дурбак; За „Українську Захоронку": О. Гординська, І. Макух-Павликовська.

Д-Р ЮРІЙ СТУДИНСЬКИЙ.

Католицький Інтернаціонал.

Париж, квітень 1929.

Одним із великих католицьких центрів світа є Париж і я хотів би тут поділитися деякими враж іннями, які я набув, стрічаючися у товариському житті з католиками мілітантами ріжних національностей і рас. Мені здається, що могучий католицький інтернаціонал зі своїми політичними впливами є у нашім житті якщо не зовсім незнаним, то бодай недоцінюваним.

Передовсім нехай нікому не видається, що католицький інтернаціонал не істнує, чи що він обмежується тільки до католицького клеру, монаших чинів, чи езуїтських товариств. Ні — у ньому найдете імена визначних державних мужів і людей на всіляких світських становищах. Чи можна дати кращий приклад на те, як недавно помершого маршала Фоша, начального вожда військ антанти? Він був один із визначних католицьких мілітантів у Франції.

Правда, католицький інтернаціонал не має крикливої реклями в роді „пролетарі всіх країн єднайтесь" — але він у своїм нутрі ціпко споєний, а католицький світ є отворений для кожного католика мілітанта без ріжниці національности чи раси.

Кожна нація романська чи анґльо-саксонська розпадається на цілий ряд ґруп, строго від себе відокремлених, які живуть своїм відмінним життям. Одною із таких ґруп в кожній з них є саме католицьке середовище (milieu)

Я мав нагоду говорити з одним французом, професором університету, знаним католицьким діячем. Що трете, четверте речення його бесіди було переплетене таким запитом: скажіть мені, будь ласка, як відноситься до цеї справи митрополит Шептицький? Я був все в клопоті, що йому відповісти. Чому я про те згадую — стане ясним далі.

Чи українські католики мілітанти розвинули достаточно на світовій католицькій арені якунебудь корисну для нації акцію — в це можна сумніватись. Досі одиноке імя нашого львівського митрополита знане у цілім католицькім світі. І коли чужинний провідний католицький світ має тепер сяке-таке поняття

Д-Р ІВАН РАКОВСЬКИЙ.

Весна в природі.

Вкінці вона прийшла!... Прийшла й теплим подихом розбудила приспану природу із надміру довгого зимового сну. Земля вкривається зеленю і квітами, пташки щебечуть, комашки бренять та й людям стає веселіше й відрадніше. Правда, ми всі знали, що вона прийде; ми всі знаємо, що почавши від 21-го березня вісь нашої Землі своїм північним бігуном чимраз більше нахилюється до Сонця й через те це могутнє джерело тепла й світла чимраз більше освітлює й огріває північну півкулю нашої Землі. Наслідком цього у нас і дні стають чимраз то довші і загалом стає чимраз тепліше. Ми знаємо також, що наслідком цього тепла і земля відмерзає і сніги та леди топляться, а огріті верхні шари нашої Землі переповнюються водою. Цю воду жадібно втягають у себе засіяні зерна й коріння ростин, які перетрівали зиму, а під впливом цеї води зерна кільчаться, а ростини розвиваються і вкриваються листям і квітом. І швидко висушується земля. Вона скоро затвердла би мов опока, колиб не теплий весняний дощик, який від часу до часу зливається обильними струями, достарчуючи спрагненим ростинам конечного напою й поживи. Оттак розвій ростин із настанням весни, а тимсамим весняну роскішну зелень і весняні пишні квіти, ми завдячуємо теплоті й світлу сояшних промінів та воді. Правда, ця справа не така проста, якби це може здавалося на перший погляд; ділання сояшних промінів на ростини дуже складне. Діло в тому, що наші ростини, як відомо, не відживлюються готовою живиною, чи як кажуть „орґанічною" поживою. Цю поживу вони виробляють собі самі з води і так званого двокису вугля або вугляного квасу. Воду втягають ростини з Землі, своїми корінчиками, а згаданий двокис вугля втягають своїм листям із повітря; цьогож газу є доволі у нашому повітрі, бо його з кожним віддихом видихують з себе всі звірята і люди. Із тих двох мертвих складників виробляють ростини живу річевину, в виді дрібнесеньких зерняток муки, якими вже відтак ростина відживляється, мов ми галушками або булочками, та перероблює їх на свою власну річевину й виробляє з неї все, що їй потрібне до життя.

Отсе справжне чудо: виріб живої (орґанічної) річевини із мертвих (неорґанічних) складників, так звана „приміна" або „асиміляція", доконується безупину в нутрі кожної ростини і для цеї „приміни" має кожна ростина особливі приладдя. Це приладдя, як кожна машина, потрібує якоїсь сили, щоби воно могло виконати свою працю і цю силу для приміни дають ростинам проміння Сонця. В ночи або в темних пивницях, задля недостачі сояшного світла, ростини не в силі виконувати згаданої приміни, таксамо і в зимі, коли день короткий, а сояшні проміння слабі й холодні, приміна майже спиняється. Але на весну і в літі, коли ясне й гаряче сонишне проміння щедро спадає на нашу Землю, ростини примінюють жваво воду і двокис вугля у зернятка муки, з якої виробляють свою річевину та збудовують з неї свої бильця, листя, квіти і овочі.

Згадана „приміна" це дуже важний і дуже цікавий прояв природи та ми не можемо довше займатися цею справою, бо вона вже достаточно розяснена і загально відома. Ми хотілиб сьогодні звернути увагу на інші прояви, злучені з приходом весни, які ще непрояснені як слід, а якими тепер живо займаються вчені. Маємо тут на думці перш за все перелетні птахи. Чому деякі птахи відлітають від нас на зиму, а відтак з весною вертають до нас назад? В першій хвилині видається нам справа досить ясною. Очевидно вони відлітають від нас на зиму через те, що в зимі вони не малиб чим відживлюватись і мусілиб погинути з голоду. Щож мають робити у нас в зимі бузьки і журавлі та інші „болотні" птахи, коли жаби, ірищі, ящірки й інші звірята, якими вони живляться, поховалися глибоко в норах і сплять глибоким зимовим сном? Що мають робити у нас в зимі ластівки, соловейки, жайворонки й інші комахоїдні птахи, коли комашок ніяких нема і на лік? Через те й не диво, що у нас через зиму полишаються головно тільки птахи мясоїдні і зерноїдні, які через зиму можуть знайти собі подостатком поживи. Одначе всі знаємо добре, що бузьки, ластівки й інші перелетні птахи відлітають від нас вже з кінцем серпня, тоді, коли у нас є ще дуже тепло, а тих звіряток, якими вони відживлюються, подостатком. Ця обставина ясно нам доказує, що причиною відлітання тих птахів є не зимно або недостача поживи, а цілком інші, якісь глибші чинники. Ця справа тим дивніша, що є у нас багато таких птахів, як от: куропатви, дятлі та плавуни, які відлітають від нас так сказатиб тільки в остаточній конечности. Коли зима лагідна, вони й не думають від нас втікати, колиж потиснуть морози, вони втікають від нас у тепліші околиці, звичайно недалеко: на Закарпаття, на Балкан або до південної України, над Чорне Море, а там тільки й чекають, коли в нас потеплієі негайно вертають назад. А тимчасом „правдиві "перелетні птахи відлітають і прилітають до нас рішучо за скоро, та за те приблизно все в тім самім часі: кінець серпня і половина березня. Чи може цеї причини треба шукати в підсонні тих країв, де вони зимують? Цілком ні! Наші „правдиві" перелетні птахи зимують переважно на південних берегах Середземного Моря, а там спеки, неможливі до видержаня для багатьох сотворінь, починаються доперва з початком червня і трівають пересічно до кінця жовтня. Якаж причина тих дивних речинців відлету й повороту?

Деяке освітлення на цей дивний прояв кидають нові досліди над тими шляхами, якими згадані птахи летять у „вирій" і вертають з нього назад. Отже показується, що всі перелетні

про те, що істнує греко-католицька вітка великого українського народу, то є це передовсім заслугою великої індівідуальности львівського владики, але заразом доказом незначної і може аж надто слабої активности українських католицьких діячів.

У французьких католицьких кругах українське питання є зовсім незнане. Французький католицький світ, взірцево зорганізований, замкнений у своїх католицьких клюбах не має ніякої нагоди почути слово „Україна". За це в його ухах звенять золотоусті виклади польських, еспанських, італійських та інших католиків мілітантів. L' Institut Catolique, славний католицький університет у Парижі, із державними диплъомами, зложений з факультету права і des lettres з відділами стислої фільософії, природничими науками, орієнтальними мовами і т. п. — словом святиня науки молодих католиків остане мабуть на довгий час тільки мрією українських католиків. Але коли там вчаться представники всіх націй, переважно як стипендисти, то невже від нас не можнаб вислати туди на науку теж кількох стипендистів? Невже нема кому зорганізувати стипендійного фонду?

По столицях Европи розкинені товариства т. зв. „приятелів Польщі". Коли переглядаєте списки членів тих товариств, то переконаєтесь, що три четвертині їх імен найдете у рядах католиків дотичних країн. Це велика заслуга польських католицьких діячів супроти їх батьківщини. Вони шукають звязків усюди і прикладають до них велику вагу. А що робиться в тому напрямі в нас? — Щонайменше дуже мало.

Зате ми маємо одну таку прикметну рису, що в деякій мірі навіть виключає такі звязки, а саме: в нас у всьому панує пересада. Коли маєте нагоду говорити на чужині з українцем, комуністом по переконанні, то по розмові з ним прийдете до пересвідчення, що пок. Ленін у порівнанні з ним був хіба „правим чорносенцем". Про українського католика в нас чомусь — мабуть не без причини! — прийнялася поговірка, що він: „mehr päpstlich als der Papst selbst" І тому мабуть нашим українським католикам важко ввійти в солідні та трівкі звязки з католицьким інтернаціоналом. У чужинців інтернаціонал є базою допомоги для своєї нації, а в нас воно не все так.

ІНЖ. ЕВГЕН ХРАПЛИВИЙ.

Територіяльне саморядування й наше сільське господарство.

Територіяльне самоврядування в Польщі, хоч як воно неоднородне та неупорядковане, присвячувало від початків свого істнування досить уваги розвиткові сільського господарства. Хоч ця увага кінчилася здебільша тільки бажанням помогти сільському господарству, то всеж таки в останньому часі помічається серіозні спроби державних чинників передати велику частину праці над піднесенням сільського господарства територіяльному самоврядуванню, а в слід за цим і змагання цього останнього до переходу від плянів до діла.

Для нас справа територіяльного самоврядування та його праці є великої ваги. Нашим завданням повинно стати опанування органів самоврядування та поведення його праці по лінії інтересів нашого народу. А вже праця самоврядування над піднесенням сільського господарства, цеї найживотнішої у нашому народі справи, не сміє війти з порядку наших праць в органах територіяльного самоврядування.

Вперше доручено в Польщі державними чинниками територіяльному самоврядуванню опіку над сільським господарством в декреті з 4. лютого 1919, який говорить про організацію тимчасового повітового самоврядування колишніх російських земель. Дальшим кроком у тім напрямі був обіжник міністерства рільництва з 14. грудня 1924, який при усталюванні норм видаткування самоврядних грошей воєводами, наводить ряд завдань, які самоврядування має перевести в області сільського господарства, головно в ділянці плекання сільсько-господарських тварин, та меліорації. В тім напрямі працювали теж зїзди представників самоврядування, з яких відбутий в 1927 р. займався майже виключно питаннями відношення самоврядування до сільського господарства, а в р. 1928 спрецизував побажання в тім напрямі до уряду, звертаючи увагу передовсім на сільсько-господарське самоврядування у формі Рільничих Палат. Вслід за цим видало міністерство внутрішніх справ обіжник до воєводів 14. серпня 1928 р. в справі організаційних форм праці територіяльного самоврядування в ділянці піднесення сільського господарства. Цей обіжник доручає територіяльному самоврядуванню підтримувати сільське господарство й брати чинну участь в його підйомі; звернути увагу передовсім на села скомасовані і повсталі наслідком раціональної парцеляції; покликати до життя сільсько-господарські („рольне") комісії, які малиб бути помічними органами територіяльного самоврядування; доручає держати на свойому етаті фахові сили; обговорює ролю воєвідських сільсько-господарських комісій та міжкомунальних повітових союзів.

Компетентне у виданні детайльних вказівок міністерство рільництва видало 21. січня 1929 р., в порозумінні з міністерством внутрішніх справ і рільних реформ, докладну інструкцію про напрямні праці територіяльного самоврядування в ділянці підтримування сільського господарства. Ця інструкція означує вже детально, які завдання в цій ділянці має лишити за собою самоврядування, а які мають перейняти добровільні сільсько-господарські товариства. І тут означено, очевидно поза нашими плечима, яку участь можемо й ми брати в тій роботі через наші товариства й установи, й на яких умовах. З уваги на те ця інструкція дає нам власне вузькі можливости співпраці з самоврядуванням, згл. праці над сільським господарством в ньому, тому при пляновім прямуванні до впливів у самоврядуванні — вона буде основою нашої роботи.

В загальній частині інструкція постановляє, що праця над сільським господарством мусить йти в порозумінні з державними чинниками, а зокрема мають бути в кожнім воєвідстві зладжені воєвідською рільною комісією господарські пляни, на яких ця праця має бути збудованою. Ці пляни мають бути опрацьовані на основі повітових плянів господарських, однак інструкція радить використати при цім ще й господарські пляни воєвідських реґіональних комітетів (господарська експозитура ББ!). Добровільні господарські організації можуть предкладати свої проєкти праці, які будуть зєднані в спільний воєвідський чи повітовий господарський плян праці. Праця самоврядування може бути безпосередня або через підтримку добровільних господарських організацій. До безпосередних праць самоврядування належить: переводження меліорацій; ветеринарна опіка; ліквідація неужитків; виконування законів про сільсько господарське шкільництво (закон з 9. липня 1920 про вселюдні с.-г. школи), підтримка плекання с.-г. тварин (закон з 28. жовтня 1925, про нагляд над бугаями) і поборювання рослинних хворіб, бурянів і шкідників (розпорядок президента з 19. вересня 1927 р.). Інструкція вважає, що заступлення самоврядуванням праці добровільних господарських організацій булоб недоцільним і шкідливим. Головна позашкільна с.-г. освіта — це виключно ділянка до-

птахи летять у вирій докладно означеними шляхами, а під тим оглядом Европу можна поділити на дві нерівні части, між якими границя переходить від гирла Рену по Ядранське (Адрійське) море. Перелетні птахи тих країв, що лежать на схід від цеї границі, відлітають в напрямі Малої Азії, а тих країв, що лежать на захід від згаданої границі, відлітають в напрямі берегів Африки. Ця границя дуже замітна: туди проходило колись, на початку т. зв. третішньої доби, широке море, яке розділювало нинішню Европу на дві нерівні частини: одна східна злучена була з північньою Америкою й Азією, а друга західна злучена була з Африкою. Перед тим в „середньовічній" добі в околицях нинішньої Европи було дуже гаряче підсоння: в нинішній північній Европі росли пальми й інші ростини нинішних підрівникових країв; одначе з приходом третішньої доби підсоння замітно стає холоднішим так, що в „зимову" пору почали появлятися приморозки, які змагалися чимраз то більше, унеможливлюючи здобуття поживи комахоїдам і болотним птахам. Це змушує згадані птахи втікати на зимовий час в тепліші околиці. Розуміється, що птахи повище згаданої західної частини Европи могли відлітати тільки до нинішньої північної Африки, а птахи згаданої східньої частини Европи могли відлітати тільки до околиць нинішньої Мезопотамії і азійських Індій, бо це були ті тепліші околиці, до яких можна було найлекше дістатись. Розуміється також, що в тих тепліших країнах було тоді далеко горячіше як сьогодні, так, що в березні там вже були такі спеки, що життя для наших перелетних птахів ставало вже неможливим і вони вертали назад до нинішньої Европи.

Сотні тисяч літ тривали такі обставини і за цей час для наших болотних і комахоїдних птахів відлітання у вирій і поворот з нього у певний означений час, стали вродженою життєвою конечністю. Та після довгої третішньої доби настала холодна т. зв. ледяна доба; ціла наша північна Европа вкрилася „вічним" ледом, а з кінцем серпня вже наставали невиносимі морози і наші перелетні птахи мусіли приспішити свій відлет у вирій, бо котрі з них тільки полишилися довше, мусіли марно загибати з голоду й холоду. Ледяна доба тривала теж довгі тисячі літ, а за той довгий час і ця зміна стала для наших перелетних птахів вродженою конечністю. Правда, в останніх тисячах літ обставини значно змінились: третішнє „середземне" море зникло з лиця Землі, обі частини Европи злились в одну цілість, а підсоння теж значно змінилось у нас наразі на ліпше, бо загалом стало тепліше, а північні леди відступили далеко на північ. Та мимо цього наші перелетні птахи не змінили свойого способу відлітання у вирій і повороту з нього, на це не було ще достаточного часу. Природа постійно змінюється, а відповідно до цього всі живини природи пристосовуються до тих змінених обставин: одначе таке пристосовування є дуже складним проявом, який вимагає звичайно багатьох тисячів літ. І наші перелетні птахи також пристосовуються до нових змінених обставин, одначе людське життя надто коротке, щоби ми могли завважити ці зміни.

Другим, таким питомим для весни, проявом є пробудження з так званого „зимового сну". Як відомо, є багато таких звірят, які при кінці осені засипляють і сплять безперервно довший час, а то й через цілу зиму. До таких звірят належить приміром наш медвідь, їжак, лилик, ящірки, жаби і багато інших звірят. Головною причиною цього зимового сну є безперечно надмірне зимно, якого ці звірята не зносить, через те й вони попадають в сон, з якого будяться допера тоді, коли знова достаточно потеплає. Але у ссавців цей прояв далеко більше складний. Із найновіших дослідів показується, що остаточна причина їхнього зимового сну лежить у так званій „щитовій" залозі. Ця залоза, яка є біля гортанки, при підставі шиї, виділює особливу рідину, яка як всі виділини внутрішних залоз, безпосередно переходить до крови. Головним завданням цеї рідини є піддержування правильних чинностей мізку й цілого нервного приладдя. Отже під зиму ці залози, мабуть під впливом холоду, перестають виділювати достаточну кількість згаданої рідини, а наслідком цього згадані звірята стають отяжілими, немов затуманені надмірною втомою, а вкінці засипляють. Під весну згадані щитові залози оживають знов і починають виділювати потрібну кількість згаданої рідини, а наслідком цього дотичні звірята пробуджуються та відпочавши і відгодувавшися після довгого посту, кидаються з новим завзяттям і з новими силами у вир життя. Є певні дані, які доказують нам, що у ссавців з весною оживають і другі подібні залози, що має великий вплив на їх життя. І в чоловіка після зими оживають залози внутрішнього виділювання і через те з весною ми почуваємо себе сильнішими, жвавішими і підбадьореними. Розуміється, чоловік є теж частиною природи й мусить повинуватися її законам.

Ось так, як бачимо, усі ті питомі прояви, які спостерігаємо все із приходом кожної весни, а саме: розвій і розквітання ростин, поворот перелетних птахів, пробудження звірів із зимового сну, бадьорий настрій всіх живих, ба, навіть і „весняні" почування чоловіка, це все прояви дуже складні, які тільки з трудом вдається прослідити науці.

Та якнебудь ці питання рішить наука, ми все цілим нашим єством відчуватимемо прихід кожночасної весни. Перед нашими очима після довгого омертвіння ціла природа воскресає до нового життя і це нас тішить і радує та захоплює нас надією на нашу кращу будучність. Через те й споконвіку різні народи обходять святочно прихід весни, через те й ми з Великоднем, цим святом побіди вічного Життя над смертю, тішимося, надіємося кращої долі й упоєні весною кличемо: Христос воскрес!

бровільних с.-г. орґанізацій. Працю і безпосеред-ню і посередню мусить вести чи координувати повітова рільна комісія. Підтримування с.-г. орґанізацій може йти шляхом субвенціонування або акредитування. Субвенціонованими можуть бути тільки докладно означені праці с.-г. орґанізацій, і то такі, що впадають в загальний господарський плян, принятий рільною комісією, а дана орґанізація мусить виказатися відповідним власним бюджетом, вкладками членів та відповідною працею, зокрема орґанізація мусить обслуговувати загал хліборобів, не тільки своїх членів. Повітові рільні комісії переводять контролю, чи субвенції вужиті правильно.

В подрібних постановах подає інструкція вказівки відносно всіх безпосередніх праць самоврядування, а зокрема праць добровільних орґанізацій. З цих останніх заслугують на увагу: охорона рослинної продукції: підтримка розповсюджування дорідного насіння; дослідництво і поширення штучних погноїв; поширення садівництва і городництва; підтримка плекання с.-г. тварин; с.-г. страхування (обезпечення движимостей та інвентаря, — розпорядок президента з 27. травня 1927); підтримка сільсько-господарської кооперації, сільсько-господарського будівництва і електрифікації села; підтримка землепорядкування. Поза субвенціями на ріжні вичислені ціли, передбачується кредит комунальних кас для сільсько-господарських кооператив, а передовсім на лозинові, яйчарські, молочарські кооперативи, на будову млинів, збіжевих елеваторів, холоділень та інших кооперативних фабрик перерібки сільсько-господарських продуктів.

Найважніше тут те, що ріжні орґанізації не можуть працювати поза господарським пляном повіту чи воєвідства, оскільки рефлектують на фонди з самоврядування. А не користати з цих фондів — значить зрікатися непотрібно наших власних грошей і впливу на їх зужиткування. Тому наші господарські товариства мусять скоро поробити всюди старання, щоби ввійти до самоврядних орґанів та мати на них вплив — нетільки числом представників, але і якістю та пляновістю своєї роботи. Це тимбільше конечне, що всі польські господарські товариства вже обєднались в один союз та розділили державу на сфери впливів: в кожному воєвідстві може працювати тільки одно польське господарське товариство. Це приневолює нас бути на сторожі наших прав всюди, а тимбільше в територіяльному самоврядуванні, яке вважаємо на наших землях нашим.

З нашої сторони поробив вже всі старання для відповідної праці „Сільський Господар“. Чекаємо ще на наші кооперативні установи. Зокрема все наше свідоме громадянство мусить пильно стежити за тим, щоби наші слушні права за впливи в самоврядуванні, а головно в його праці над селом і сільським господарством, були всюди докладно використані й оборонені.

Д-Р ЯРОСЛ. ПАСТЕРНАК.

Писанки для Музею
Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові.

Прийшли Великодні Свята, а з ними й час писанок. Звичай писання писанок є розповсюднений по цілій Україні і має свій початок у дуже далекій минувшині, розкриває перед нами при належнім розсліджені неодну інтересну сторінку духового життя наших предків, їх вірувань та поглядів на окружаючі їх явища природи. Особливо важні є досліди над незвичайно богатим і гарним орнаментом писанок, що мають велике значіння й ціну як з погляду археольоґічного (у збережених пережитках старих, доісторичних ще мотивів орнаментаційних), так і культурно-історичного, етноґрафічного та мистецького.

Очевидно, що належне дослідження цих ріжних питань, а зокрема топоґрафічного поширення окремих типів орнаменту та звязаних з цим етнольоґічних питань, стане можливим лише тоді, коли буде зібрана значна скількість писанок у приступних до студіювання збірках музею, і то *з усіх місцевостей* наших земель. Наукове Товариство ім. Шевченка вже кілька разів зверталося до громадянства з закликом допомогти йому в цій справі і треба ствердити, що воно відкликнулося на ці зазиви, хоч може не в такій мірі, як булоб можна сподіватися з огляду на вагу справи. Досі зібрав Музей цею дорогою вже 4200 писанок з 45 повітів, та все ще не має наприклад *ані одної писанки* з повітів: Бережани, Бучач, Чортків, Теребовля, Березів, Добромиль, Пшеворськ, Рудки, Станиславів, Стрий, а головно з наших західних окраїн: Новий Санч, Грибів, Ясло, Стрижів, Ряшів, Ланьцут та Ніско. З Буковини бракує ще писанок з повітів Ґураґумора та Сучава, з Волині є лише з повітів Грубешів, Злолбунів та Кремянець, з Холмщини лише із с. Устілуг, а з Полісся зовсім нічого нема. Тому Управа Музею Наук. Тов. ім. Шевченка поновлює з нагоди цьогорічних Великодних Свят свою просьбу до всіх тих, кому залежить на вивченні рідної матеріяльної культури та задокументуванні її перед чужими, та подає до відома вказівки, необхідні при збиранні писанок, а саме: а) кожну писанку належить завинути окремо в кусок паперу і до неї доконче додати карточку з назвою села і повіту її походження; б) подати назву взору; в) якими красками писанку закрашено, купними чи власного виробу, і по змозі; г) прізвище, вік, стан, і степень освіти особи, що писала писанки.

Розуміється, що Музей рефлектує на писанки також з *усіх* вище не названих повітів, бо деякі з них є заступлені у збірках лиш 2—3 селами, а то не вистарчає ще до роблення висновків щодо родів орнаментів та їх поширення у цілому повіті — тимбільше, що і у писанні писанок є мода, яка зміняється; старі місцеві взори народнього походження затрачуються, а на їх місце приходять копії з чужосільних гарніших писанок або з друкованих взірців.

Управа Музею звертає на бажання жертводавців усі кошти пересилок, які просить передавати чи пересилати на адресу: Музей Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, вул. Чарнецького ч. 24.

Окрушки.

Найрозумніші думки повстають з роздумувань над людською глупотою.

•

Чужі заслуги признаємо тим лекше, чим лекше можемо при цьому звернути увагу на нашу заслугу, що їх признаємо.

•

Панове навернені атеїсти! 20 літ треба вам було, щоб повірити в Слово Боже. Чи не справедливо було би дати і нам бодай стільки часу, щоб ми повірили в *слово ваше?*

•

„Смілива оборона поглядів“. На цей комплімент найбільше заслужили ті, які боронять того, чого не мають, ще й не маючи чим боронити.

•

Себе оцінюємо на підставі своїх ідеалів; інших на підставі їхньої буденщини.

•

Найбільшим чудом природи є людський мозок: не в його необмеженій творчости, а в тій обмежености його механізму, завдяки якому більшість людей є вдоволена саме таким мозком, який має.

•

З великими спокусами боремось охотніше, ніж з малими, бо почуваємо себе тоді більшими героями.

•

Кому залежить на популярности, той мусить дбати більше про ворогів, які би його голосно лаяли, ніж про приятелів, які би його тихо хвалили.

•

Наймодернішим способом бути популярним є проповідувати непопулярні ідеї.

•

Деяких добрих знайомих поважаємо тільки тому, що ми не вели з ними ніколи поважної розмови.

•

Що таке досвід у коханні? — Кілька великих перемог, які ведуть до одної великої невдачі: — кілька великих невдач, що ведуть до одної малої перемоги.

•

Мало хто зміняє під впливом свого світогляду хату або харч; зате неодин зміняє весь свій світогляд тільки тому, що втратив хліб або, що десь хтось викинув його за двері.

•

Найсильніші почування родяться тоді, коли розум каже, що варт стати безглуздим і слабим.

•

Малі люди не мають малих справ, великі не мають великих.

Мих. Рудницький.

1-шотравневе свято.

Святкування 1-го травня в Галичині.

Сьогорічне 1-шотравневе свято мало дещо відмінний характер, як попередніми роками. Бо коли в попередніх роках проявлялося змагання до „спільного“ святкування розбіжними соціялістичними партіями й підчиненими їх впливам професійними орґанізаціями, то цього року проявилася в святкуванні сепаратистична тенденція. Всі соціялістичні угрупування у Львові і на території Польщі святкували 1-го травня окремо.

У Львові на майдані Госевського вже в 9-ій год. ранку зібралася **соціялістична лівиця,** зложена зі Сель-Робу-Єдности, Сель-Робу (правиці) ППС-лівиці і комуністів. Вхід на майдан і трибуну обсадила пепесівська міліція (боївка). З крісла почав промовляти пос. К. Вальницький. Небавом зявилася поліція, яка на спілку з пепесівською міліцією розігнала зібраних. Годиться додати, що поліція не дала дозволу на відбуття цього віча. При розпорошуванні цього віча потурбовано кількох вічевиків, а між ними легко послів Волинця і Вальницького.

Опісля на тому самому майдані відбулося **віче ППС,** на якому промовляли пос. Гавзнер, Микола Ганкевич (по українськи), Лясковський і Дробутова. Після принята відповідних резолюцій розвинувся похід, в якому взяло участь кілька тисяч людей. Санаційний „Дзеннік Львовскі“ подає кількість учасників походу на 2.200 людей, а ендецький „Львовскі Курер Поранни“ на 6—7 тисяч. Цей останній орґан подає, що пепесівський похід стояв під виразним протисанаційним прапором. У поході несено транспаренти з написами: „Геть з фашистівською диктатурою!“, „Домагаємося демократії!“ і т. і. Пепесівський похід був обсаджений сильними партійними боївками. Він перейшов вулицями міста та середмістям і розвязався під міським театром після промови пос. Гавзнера.

Одночасно святкувала 1-го травня **ППС (рев. фракція)** вічем у ремісничій палаті при Стрілецькому майдані. По інформаціям „Дзенніка Льв.“ взяло в цьому вічу участь до 700 людей. На ньому промовляли пос. Смуліковський, д-р Шайнокова, Гольцман, Александровичева і Зайончковський. Опісля розвинувся похід, який перейшов до ратуша і тут розвязався після промови пос. Смуліковського. Кількість учасників віча й походу бебесівців сильно переборщена. Бебесівський похід не перевищував сотні осіб. Зложений він був з бюрових сил (мущин й особливо панянок), робітників не видно було в ньому.

УСДП і УСРП святкували 1-шотравневе свято вічем в льокалі професійних союзів при вул. Оссолінських 10. В святі взяло участь до 150 учасників. Промовляли д-р Лев Ганкевич і п-н М. Стахів.

Поалей-Сіон (лівиця) зібралася на Старім Ринку під проводом д-ра Літвака. Поліція розвязала віче. Поалей-Сіон (правиця) відбула зібрання в льокалі при вул. Рутовського. **Бунд** святкував 1-го травня зібранням на майдані Сольських. Бундівський похід перейшов з майдану Сольських на Марійський майдан і звідсіля після відповідної промови спрямувався до свого партійного льокалю на вул. Соняшній, де розвязався. Бундівський похід був досить чисельний.

У Львові арештовано кілька осіб за „нарушення публичного спокою“. Трамваї у Львові не курсували цілий день.

Зате більш трагічно пройшов день 1-го травня в **Бориславі,** де тяжко ранено пос. Хама (Сель-Роб-Єдність). Про це доносить ендецький „Льв. Кур. Поранни“ так:

„Уладжено два віча, з яких один зорганізувала ППС, а другий ББС. Віче ППС відбувалося на майдані „Вікторія“. ББС уладила зібрання біля „Сокола“, на майдані „На Толоці“. В часі промов на вічу ППС вдерлася комуністична боївка з пос. Хамом на чолі. Зорганізована міліція ППС обкидала боївку камінням. Не зважаючи на те, комуністи розпочали дальший наступ, з чого виязалася завзята бійка. Ранено до 15 осіб. Пос. Хама дуже важко ранено так, що на дворець відвезено його кареткою Рятунк. Поготівля. Поліція не допустила до зустрічи походів ППС і ББС. Події на вічу ППС викликали значне схвилювання“.

„Дзеннік Львовскі“ (який появився надзвичайним виданням поруч „Льв. Кур. Пор“) нічого не подає про бориславські події. Очевидно, на основі одної реляції важко безстороннно зясувати

собі розвиток подій і дійсний стан річей у Бориславі.

В **Перемишлі** — по звісткам ПАТ-а, день 1-го травня минув спокійно. Після зібрання в Робітн. Домі відбувся похід, закінчений в Ринку промовою пос. Лібермана. Сель-Роб і комуністи влаштували зібрання на побережі марш. Пілсудського. Але поліція розігнала це зібрання як недозволене, арештуючи кількох демонстрантів.

1-ий травня у Варшаві.

Перший травня у Варшаві проминув без поважніших випадків. Фабрики були нечинні, трамваї не курсували до 2. год. попол.

Вже в 8-ій год. ранку почали на Театральному майдані збиратися робітники зпід стягу ББС. Біля 10-год. кількість учасників дійшла по реляціям „Льв. Кур. Пор." раз до 2 і пів тис., а другий раз до 8 тис., а по реляціям ПАТ-а до 10 тисяч. Після промов і відспівання пісень відбувся бебесівський похід, який перейшов вулицями міста, манифестуючи на честь марш. Пілсудського.

ППС (зпід стягу Центр. Комітету) святкувала 1-го травня в трьох місцях: на грищі „Скри", на Новім Брудні і під віядуктом мосту Понятовського. Це останнє зібрання було найчисленніше. Походу не було згідно з попереднім повідомленням. ПАТ подає, що походу не було ізза малої кількости учасників.

Комунікати і ППС-лівиця збиралися в ріжних кінцях міста. Найчисленнішим було зібрання на Ґжибовському майдані, переступаючи число 2 тис. (ПАТ подає 1.500). Всюди поліція розганяла комуністичні зібрання, а на Ґжибовському майдані кілька разів шаржувала кінна поліція. Ранено кілька осіб і відібрано 11 транспарентів.

Бунд й оба крила Поалей-Сіону святкували в жидівських дільницях, де й відбули походи.

Кореспондент ендецького „Льв. Кур. Пор." обраховує сили поодиноких святкуючих груп у Варшаві, що кількість комуністів (в ріжних пунктах міста) можна означити цифрою 5—6 тис., жидівських соціялістів (Бунд і Поалей-Сіон) — 3 тис., ББС — 2 і пів тис., ППС (Ц. К.) — 2 і пів тис., а ППС-лівиці — півтора тис. Похід бебесівців по докладним обчисленням чвірок мав 2 тис. людей, а в тому 1556 тав. міліції, узброєної в однакові білі палки і револьвери.

1-ший травня на провінції.

Без значніших випадків відбулося теж святкування 1-шого травня на провінції.

В **Лодзі** піддержувано рух у фабриках. До праці не явилося 10 проц. робітників. Трамваї курсували. Рух був перерваний тільки тоді, як переходили походи.

В **Гірничій Дуброві** поліція розігнала заборонене комуністичне зібрання. Кілька осіб арештовано.

В **Кракові** ППС відбула зібрання на Клепарськім Ринку. ППС-лівиця вічувала окремо під мостом.

В **Любліні** поліція розвязала зібрання ППС-лівиці та хлопської лівої організації „Самопоміч".

У білостоцькому воєвідстві, в Катовицях, в Каліші й інших місцевостях день минув спокійно. То тут, то там відбувалися тільки арешти лівих і комуністів.

В Берліні сутички і стрілянина.

В день 1-го травня в Берліні прийшло до кривавих сутичок між поліцією й комуністами. Всюди поліція розганяла комуністичні походи. Підчас стрілянини в кількох місцях міста були ранені. На майдані Олександра перед президією поліції зібралася велика товпа демонстрантів. Поліція була безсильна. Демонстрантів розганяли пожарними сикавками. В північній частині Берліна до поліції стріляно з вікон. Аж після гострого наказу зачинити вікна припинилася стрілянина. Арештовано до 500 демонстрантів. По стороні демонстрантів і поліції є багато ранених.

Присуд у Чорткові.

Дня 2. травня в чортківськім суді запав присуд у розправі за шпіонажу проти інж. Чоловського і тов. Чоловського засудили на 12 літ тюрми, Ґелечука, абс. торг. школи в Коломиї, та його брата Антона по 5 літ тюрми, Безкоровайного, ґімн. учня з Устечка на 3 роки, Талагу, прив. урядовця на Шлеську на 2 роки, Фідера, бувш. голову інвалідів у Станиславові на 11 місяців вязниці. Чотирьох обвинувачених увільнено. Прокуратор вніс зажалення неважности з приводу увільняючого присуду. Увільнені вийшли негайно на волю.

—о—

Новий еміґраційний уряд?

По інформаціям польської преси повстала в Празі „Українська Національна Рада"?

Польська преса на основі реляцій неназваної телеґрафічної аґенції доносить:

В Празі повстала „Українська Національна Рада", зложена з українських радикальних (?!) уґрупувань, на яких чолі стоїть б. член Директорії проф. Швець і провідник соціялістів-радикалів (хіба есерів? — Ред.) М. Шаповал. Рада зорґанізувала т. зв. Ґенеральний Секретаріят, що виконує функції уряду на еміґрації. Рада ухвалила текст маніфесту в якому заповідає: близьке визволення України зпід окупаційного режіму Росії, Польщі і Румунії. Про Підкарпатську Русь, яка є під чехословацькою владою, відозва нічого не згадує. В маніфесті згадується, що „майбутня Україна матиме радянський устрій з виключенням комуністичних принципів".

Неназвана аґенція додає, що М. Шаповал підтримує близькі звязки із чехословацьким послом у Варшаві Ґірсою, який є одним із кращих знавців „російських справ".

Стільки подає польська преса на основі інформацій неназваної аґенції. Не входячи в зміст і правдивість чи неправдивість цих реляцій, годиться хіба додати, що вони є щонайменше дуже баламутні.

Зате цікавішим є голоси польської преси з того приводу, а особливо голос краківського „Іл. Кур. Цода.", що від десяти літ з невеличкою перервою веде послідовну протичеську кампанію. Отже „Іл. Кур. Цода." пише:

„Те донесення не може перейти без відгомону в польській опінії. Польське громадянство ніколи не обманювало себе, що чеська політика супроти нас відзначається щирістю, або хочби лише поправністю. Головно коли йде про українські справи, чехи від богатьох літ роблять все, щоби виказати, що мрії про чеський коридор до Росії (?!), який веде через Сх. Малопольщу, або про російський коридор, який веде через ту землю до чеської границі, не вивітріли ще з голови ріжних празьких політиків. Чи треба пригадувати хочби ревеляції про поміч, уділену руським військовим і цивільним еміґрантам в Малопольщі чехословацьким урядом і штабом? Після останнього замаху в Празі, доверщеного українцем на консулеві Річипосполитої, здавалося, що чеський уряд щонайменше на деякий час покине українські інтриґи і схоче поводитися поправно. Нинішня депеша доказує, що той самообман був неслушний. Чехословаччина, яка формально вдержує приязні відносини з Польщею, підтримує орґанізацію, звернену проти територіяльної цілости Річипосполитої, Чехословаччина, що разом із Румунією засідає в Малій Антанті, підтримує орґанізацію, що підриває цілість румунського королівства. Що це значить? І що значить це дивне відношення голови Укр. Нац. Ради п. Шаповала до п. Ґірси, акредитованого в характері посла і надзвичайного міністра при уряді Річипосполитої Польської у Варшаві? Европа, головно середущо-східна, потребує спокою і стабілізації відносин. Поведінка празького уряду захитує тією атмосферою спокою. Маємо право й обовязок запитати в Празі, що по суті означує поміч у створенні Української Нац. Ради і толерування тієї діяльности на чеському терені. Треба виразно здеклярюватися і сказати, до чого змагається і чиїм інтересам служиться".

При тому йде також зачіпка на адресу мін. Бенеша, що — мовляв — він живо цікавиться українським питанням і дав свою згоду на повстання Української Нац. Ради.

От скільки можна написати з приводу непровіреної нотатки неназваної пресової аґенції.

Президент опольської поліції завішений в урядуванні.

Пруський уряд відкликав президента опольської поліції Мая з його становища, та зарядив його тимчасове перенесення в стан спочину від 2. травня ц. р. Сталося це на внесення пруського мін. вн. справ, Ґжесінського. В звязи з подіями в Ополі перевели теж на інші становища двох вищих офіцерів опольської поліції.

—о—

1. травень у Берліні.

Вбиті й ранені. — Барикади. — Бурливі сцени в райхстазі.

1-травневі заворушення в Берліні мали дуже поважний характер. В півн. дільниці йшов крісовий бій. В півд. роб. дільницях Найкельн і Ведінґ комуністи уставили барикади: виривали трамваєві шини, перевертали вантажні авта, розбирали бараки, поставлені там при будівельних роботах. Барикади ці здобувала поліція по кількагод. наступах. Цілу Кеслінштрассе комуністи забарикадували та держалися там до півночі. Поліцію, що старалася здобути цю вулицю, витали сильною крісовою пальбою. Погасили всі ліхтарні, тому бої йшли в темряві. Поліція ввела вантажні авта з рефлекторами, щоби ними викрити з котрих вікон стріляно. Потім поліція мусіла вжити панц. авта. Є 9 убитих і 100 ранених. З поліції є 12 убитих, а 4 тяжко ранених. Як поліція здобула вулицю, стала переводити ревізію, приказувала: „Руки в гору"! та відводила арештованих у вязницю.

В райхстаґу ком. посли накинулися з обидливою лайкою на соц. послів. Ком. пос. Пік робив відповідальним за події уряд і соціялістів. Казав, що робітники проженуть президента поліції з його становища. Предсідник кілька разів взивав бесідника до порядку. Інший ком. посол твердив, що проти робітників виступив і відділ райхсвери в одностроях поліції. Коли ком. внесок на відложення нарад райхстаґу відкинуль, комуністи вийшли зі салі співаючи.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Веселіє Руси і Звільняючі Карти.

Що тут завивати в папірці! Ціла Русь-Україна, як довга вона й використовувана, цілий божий Великдень пити буде, аж чуби будуть курится. Присмокчеться до чарки і стар і молод, і побожний і безбожник, і здоровий і хорий і вмираючий. Питимуть за здоровля, за щастя, і з нас і за нас і за неньку-стареньку, за усопших і за ненароджених, а коли не стане претексту, то так — без претексту, коби тільки було що.

— Веселіє Руси єсть пити! — сказав літописець, коли виступив зі старославянського „Відродження". Не виходив ще тоді в Рогатині протиалькогольний журнал „Ми Молоді", а тоб він був залив за шкіру сала старому літописцеві, як залив недавно літописцям „Діла" за те, що кепкували собі з вислідів прогібіції в Америці.

Веселіє Руси єсть пити!...

Трохи ця істина полиняла в суматосі віків, подій і девальвацій. Виступав проти неї Наумович, аґітувала „Просвіта", врешті й устна словесність підкошувала її, але мало що пошкодила сивоусому висказові.

....„Коб не тота горілонька,
Не тота паруха,
Не ходилаб жінка боса,
А я без кожуха"...

Співав народній співець під церквою, люди притакували; де-хто навіть слізку пустив і... йшов на чарку, бо „аж під серцем занудило з жалю".

А коли приходив Великдень, то вже й співець не співав протиалькогольної пісні, бо раз ніхто не слухав би його, а друге, сам автор ледви мотав язиком.

Та не тільки веселіє, але й мудріє Руси єсть пити.

Політики кажуть, що ніде так як при чарці не вдається політична крючка, поети запевняють, що пеґаз брикає тільки від алькоголю, вояки переконані, що Марс чистить зброю лікером, купці вірять, що Меркурій без могоричу кроку не аробить. А всі інші, які не мають обовязку пити, пють „на приватну лектуру".

Це все відноситься до звичайного сірого будня. Щож до свят, а спеціяльно до великих свят, то годі не треба спеціяльних викрутів, претекстів чи причин. Свято і годі!

Хотіла „Рідна Школа" перехитрити русинів.

— Чи не ліпше — каже — дати ці гроші на школу.

— Ліпше! відповідають русичі, — але щож прийдуть гості... стидно без чарки.

— То ми видали карти звільняючі від напитків. Прийде до вас хто, цокне пальцем до горла, а ви йому: тиць карту під ніс!

— Прекрасно! Видайте. Слово даю!

„Рідна Школа" видала і люди — не можна сказати — купують.

Тільки одно біда. Або ховають карту, а витягають горілку, або показують гостям карту, а самі в гостях репетують за чаркою.

Я відразу казав: треба подвійних карт. Одні, які звільнялиб від напитків, другі, якіб дозволяли на них.

Ті люди, які цілий рік пють — купувалиб звільняючу карту, ті які не пють — купувалиб дозволяючу.

Перших все одно не здержав би, других все одно не відстрашив би, але зате колиб усі „алчущі" викупили карти, то „Рідна Школа" зібралаб більше, як за весь час свого існування.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

— ВСІМ НАШИМ ЧИТАЧАМ, ПЕРЕДПЛАТНИКАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ БАЖАЄМО ВЕСЕЛИХ СВЯТ.

— **На писанку „Рідній Школі"**. Українські установи громади Левандівка біля Львова рішили зложити в місцевій кредитовій кооперативі „Згода" деяку квоту на залізний фонд „Рідної Школи". Відсотки від цієї квоти має кооператива виплачувати двічі в рік на ціли „Рідної Школи". Фонд цей започаткований установами, а доповнюваний громадянами, виносить під цю пору сімдесять ам. долярів.

— **У провідну неділю** буде відкриття повної виставки українського мистецтва і привезеного із Радянщини архіву о. Митрополита і Національного Музею.

— **Збирайте писанки!** Управа Національного Музею у Львові (вул. Мохнацького) прохає прислати до музею можливо найбільшу скількість писанок. Музейна дотеперішня збірка у числі 5000 стала основою спеціяльної студії Ірени Гургули, на основі якої складено осібну карту. Бракують у музею писанки з Цішанівщини, Рудеччини, Дрогобиччини, Стрийщини, Жидачівщини, Бобреччини, Рогатинщини, Бережанщини, Брідщини, Тернопільщини, Скалатщини, Теребовельщини, Гусятинщини, Чортківщини і Снятинщини.

— **Відгуки листопадових подій.** Довідуємося, що слідство в справі арештованих по листопадових подіях вже покінчене. На днях буде їм доручений акт обвинувачення. Розправи сподіються в червні ц. р. Всіх пробуває тепер у тюрмі семеро: студ. Кравцівна Марія, студ. Чижівна Марія, студ. Конрадівна Марія, студ. Мойсеович Соня, студ. Сена Евген і двох братів Процишинів.

— **Іменування.** Високопреосвященнійший Митрополит Андрей Шептицький іменував о. д-ра Иосифа Сліпого ректором гр.-кат. Богословської Академії у Львові, яка має завдання продовжувати світлу традицію нашої богословської науки і піднести її рівень між духовенством.

— **Фільму „Тарас Шевченко"** висвітлюватимуть від 5.—8. травня в Коломиї в військовому кіні „Марс", від 11.—13. травня в Снятині, від 18.—20. травня в Рогатині, від 22.—23. в Сяноку, від 25.—28. травня в Чорткові. Обовязком всіх українців оглянути мучениче життя нашого ґенія.

— **На карти „Рідної Школи" звільняючі від алькогольних принять** зложили з нагоди Празника Воскресення Христового слідуючі ВП. Громадяни: о. Матковський Василь, Краковець 30 зол., Заячківський Микола, дир. Народньої Торговлі Львів 10 зол., Щурко Микола, Львів 10 зол., о. Антін Каштанюк, Львів 10 зол., Скрехота Іван, Богданівка 6 зол., д-р Бемко Володимир, арвокат Бережани 5 зол., Когут Степан, Цеперів 5 зол., Заруцький Михайло, Запитів 5 зол., о. Крайчик Омелян, Конюшки Королівські 5 зол., інж. Мудрак Юліян, Львів 5 зол., дир. Мороз Микола, Львів 5 зол., Паньчишин Данило і Анна, Львів 5 зол., о. Канда Григорій, Михновець 5 зол., д-р Турянський Осип, Львів 5 зол., дир. Іжицький Іван Львів 5 зол., о. Петрик Володимир, Бабиня 4 зол., о. Хархаліс Ол., Опарівка 3 зол., Войтович Володимир, Ліско 2.50 зол., Бень Василь, упр. шк. Запитів 2 зол., Денис Михайло, Львів 2 зол., Сиротюк Павло, Львів 2 зол., Саламанчук Онуфрій, Львів 2 зол.

— **Національний Музей** у Львові мав у місяці квітні 72 числа (280 предметів) приросту з дарів, вакупна та книгообміну до ч. 27.409 включно. Жертводавцями були пп.: о. Вергун Т., о. крил. Войнаровський Тит., о. дек. Волосянський І., д-р Гординський Я., Охримович І., проф. Петров А., д-р Ривюк В., церковний комітет в с. Мочарах та д-р Чайковський Б. Усім їм складає Управа музею за це щиру подяку. Протягом березня і квітня вплинули на розбудову музею слідуючі жертви в золотих: М. Галібей 0.50, Теод. Будзиновський 5, д-р Мих. Волошин 10, Строцький Ізидор 25, д-р Ів. Маковський 10, нотар Р. Заячківський 10, О. Козловський 5., Мих. Татух 10, Ів. Огієнко 2, В. Левицький 20, д-р В. Касіян 1 зол. і 1 дол., о. Н. Коропась 2.50, Мих. Мочульський 15, Ів. Раставецький 50, д-р І. Калин 5, П. Костюк 2 дол., Грабовецький Богдан 10, Я. Левицький 5, Мих. Солтис 25 дол., А. Андрохович 10, Питомці гр.-кат. Духовного Семинаря у Львові 102.

— **Музей Наук. Товариства ім. Шевченка** у Львові мав у місяці квітні 88 чисел (470 предметів) приросту до ч. 18.723 включно. Жертводавцями були пп.: акад. проф. Багалій, проф. Буцманюк Ю., Вальнер Е., Дорош А., Дудко Ф., о. Закаріясевич Я., Киприян В., о. Крайчик, Крайчиківна Г., Мельник С., Мельничук М., Мудякова Я., Народній Музей у Будапешті, „Нова Хата", Сікно, акад. Студинський К., Ціпановська О., за що Управа Музею складає всім їм щиру подяку. Музей відвідало за цей час 97 осіб. — Я. П.

— **Свячене в Берліні.** „Українська Громада" в Берліні уладжує в неділю, 5-го травня, в домівці „Гумбольдштіфтунг" (Фазаненштр. 23) в год. 12.30 в пол. традиційне спільне свячене для членів і запрошених гостей.

— **Освітньо-кооперативний курс у Тернополі** при філії „Просвіти" спростовує помилку в оголошенні з дня 28. квітня ц. р. у 95 ч. нашого часопису: цей курс є 4-місячний і зачинається 15. листопада 1929 р. до 15. березня 1930, — а не 15. липня, як було хибно видруковано.

— **Новий епископ для Канади?** Філядельфійська „Америка" з 2. квітня ц. р. приносить таку вістку: Епископом для українських греко-католиків у Канаді іменований о. Волод. Ладика, родом з Дрогобича. Новоіменований епископ скінчив теольоґію у 1912 році в Монтреалі, Квібек. По скінченні теольоґії приїхав він до Філядельфії до покійного епископа Сотера Ортинського й одержав від нього свячення. Опісля вернувся до Канади і жив спочатку у Вінніпеґу, а опісля в Едмонтоні і в Мондер, в Алберті. Новий епископ має 42 роки і відзначається кріпким здоровлям та знає добре канадійські відносини, бо мешкає постійно в Канаді від 1911 року. — В компетентних наших кругах у Львові про іменування о. Ладики канадійським епископом нічого не відомо, тому вістка „Америки" мабуть передчасна.

— **Виступ Голинського в Москві.** Нашим читачам відомо, що преміер-тенор харківської державної опери Михайло Голинський співав недавно в московському великому театрі (І. державний театр опери й балету) головну партію в двох операх: „Кармен" і „Аіда". Співав в українській мові і це вперше московська публика чула українську мову в своїй опері. З рецензій у московській і харківській пресі видно, що Голинський мав на обох вечорах величезний успіх. Його оплескувано кілька разів при отвертій сцені, а після вистави викликувано перед рампу безліч разів. Слід зазначити, що управа опери поставилася до виступу нашого земляка дуже уважно: цілий ансамбль складено з найкращих сил опери, а дириґував нар. артист Сук, що не так часто буває в московських умовах. На великанських афішах, що повідомляли про гостинний виступ Голинського, його імя і називще видруковано в українській мові (Михайло Голинський).

— **Як їсти тісточка?** Львівський маґістрат видав цікавий новий розпорядок цукорникам: вони не сміють подавати гостям на тарілці більше тісток до вибору, ніж вони самі домагаються; гість, що зїв лише частину з поданих йому тісточок не може решту звертати до буфету, а мусить заплатити за всі і забрати їх зі собою. Річ у тому, щоби тісточка від одних гостей не мандрували через їхні пальці та буфет до других і тимсамим не поширювали недуг.

— **Універсальний ґеній.** Італійський міністр праці Джюраті зголосив свою димісію. Міністерську теку після нього перебрав Мусоліні.

— **Скромні бандити.** Цими днями напали на шляху між Яворовом і Немировом бандити на Гершка Ретіга з Ярова Старого і хотіли ограбити його зі золотого годинника та мошонки. Купець поторгувався і дав їм відступного... 50 сотиків.

— **Ріжні вістки.** У будинку парляменту в Софії згоріла стеля і частина салі. — Новою італійською експедицією до північного бігуна проводитиме інжинір Альберті на норвежськім пароплаві „Гаймен" для розшуків „Італії". — Горкий, що має при кінці травня вернутись у Москву, ще не рішений, чи лишиться там постійно. — У Вісбадені продавали на ліцитації 32.380 пляшок правдивого вина з 1920 р.; з них за 1740 пляшок платили по 13 і 18 марок, а ціна одної, зі старим вином, дійшла до 61 марок. — У Даниїлсгроді (Боснія) жінка і донька селянина Симона, на якого хату напав ватажок бандитів Петрович, обезсилили його і видали в руки поліції. — У ню-йорській підземельній залізниці зударились два поїзди; є трьох убитих, а 40 ранених; зударені поїзди витворили пожежу. — За продаж одної чарки горілки ню-йорський суд засудив Ернеста Дагляса на півтора місяця вязниці, згідно з новим гострим законом про проґібіцію.

— **З надходячим сезоном спеки** неодин матиме нові клопоти як позбутись веснянок і рябoтиння на лиці. Великою жертвою є для людей зріктись сонячних купелів з остраху, що зіпсують собі церу. На жаль, виявилось, що велика скількість препаратів загально вихвалюваних не дала сподіваного наслідку і спричинила прикрі шкірні виприски. Зпоміж загально поширених продаваних препаратів на окрему увагу заслуговують оригінальні препарати аптикаря Лешніцера, які від десятків літ зєднали собі загальне признання як одни із найдоцільніших середників, а при цьому найменше шкідливий.

— Гума замість камінів. На одній з великих вулиць у Льондоні місто завело пробну мостову з гуми. За цією новинкою промовляли такі мотиви: гума втягає в себе вуличний гомін, охороняє доми від потрясень і є трivкіша ніж інші матеріяли. Вулиця викладена ґранітом видержує 20 літ, деревом 10 до 12 літ, асфальтом від 4 до 8, а гума аж 40 літ. За це ціна її є непомірно висока; один квадратовий ярд гуми коштує 4 фунти штерл.

— **Двацятилітній поматуральний товариський зїзд** товаришів української ґімназії з 1909 р. в **Перемишлі** відбудеться 30. травня 1929 р. Зголошення надсилати на адресу: Михайло **Федевич**, проф. ґімн., Перемишль, вул. Коперника ч. 36. За Комітет: проф. Степан Бобеляк, д-р мед. Кость Воєвідка, о. Ілля Гринишин, проф. Григорій Микетей, д-р прав Дмитро Мудрецький, проф. Михайло Федевич. 1968 1-1

Веселий куток.

Спільний інтерес.

Коли ще Троцький був всевладним диктатором, відвідав його раз його батько. Коли вони лишились сами, каже він:

— Слухай Лейба, передімною ти не потрібуєш мати ніяких тайн. Скажи мені щиро, що це значить.... Я знаю, що цей інтерес ти основав спільно з Леніном. Тимчасом скрізь чую лише імя Леніна... сказав Ленін... зробив Ленін... — скрізь висять портрети Леніна, а поруч нього твого нема...

На це Троцький:

— Бачиш, тату, правду кажучи, то інтерес є мій. Але фірму дає Ленін.

Злобний Бріян.

Клемансо, складаючи свій перший кабінет у 1906 р., мав чималі труднощі й оґірчений сказав перед одним з політиків:

— Що-ж я в силі зробити? З одного боку Кайо вважає себе Наполеоном, з другого Бріян новим Спасителем!

Кілька днів пізніше Бріян, якому повторили ці слова проходжувався у Люксембурському саді. Нараз він зустрічає Клемансо, який питає його:

— Щож ви робите тепер?

— Складаю нову евангелію.

Слава і преса.

На другий день після вибору Думерґа на президента, його карита їхала поволі алеєю Елізейських Піль. Серед окликів публики, що витала його, нежадно почули сильний вигук, що повторився тричі:

— Нехай живе Мілеран!

Думерґ усміхнувся і сказав:

— А всеж таки є ще в нас люди, що не читають ґазет!...

Прапор.

Докоряють міністрові Ерріо, що він не має виразної політичної лінії. Один з його приятелів каже:

— Ерріо, правду кажучи, це не є провідник.

А другий докидає:

— Але це є прапор... він повіває, куди вітер віє.

З пошани для імені.

Якийсь злобний містифікатор післав недавно до „Таймса" поему „Стара ґвардія" і підписав її „Редіярд Кіплінґ". Поему видрукували. Кіплінґ прийшов до редакції і заявив коротко:

— Це не я писав. Поема є ідіотична.

На це редактор відповів:

— Ми були також тої самої думки, але видрукували її виключно тому, що були пересвідчені, що ви є її автором.

З проблем критики.

Питають одного критика, що він гадає про повісти письменника Ікс.

— Нічого не гадаю. Я їх не читаю. Зрештою вони занадто сильно нагадують повісти пана Зет.

— А ви не любите повістей Зет?

— Не можу цього сказати, бо я також їх не читаю.

Жертви на оселю робітників пера.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка“ зложили дальше на оселю українських робітників пера: 103) дир. д-р Лесь Кульчицький, Львів — 50 зол., 104) фот. Лев Янушевич, Львів — 10 зол., 105) д-р Волод. Бемко, Бережани — вдруге 5 ам. долярів (і кличе: о. Евзебія Бачинського, пос. д-ра Мих. Західного і адв. д-ра Корн. Терлецького, всіх у Бережанах), 106) Олександер Онисько, Львів — 5 ам. долярів й умивальний гарнітур вартости 100 зол., 107) проф. Евген Перфецький, Львів — 10 зол., 108) дир. Мирон Гаврисевич, Львів — 20 зол. (замісць святочних побажань), 109) інж. Андрій Корнелля, Львів — 10 зол., 110) д-р Іван Куровець, Львів — 10 зол. і 6.80 шв. франків, 111) нот. Іван Растовецький, Львів — 50 зол., 112) Роман Малішевський, Львів — 5 зол., 113) Теодор Мартинець, Львів — 2 зол., 114) о. Степан Василів, Львів — 1 ам. дол., 115) дир. Микола Заячківський, Львів — 10 зол., 116) М. Бонковський, Львів — 3 зол., 117) д-р Олекс. Барилак, Львів — 3 зол., 118) Антін Окпиш, Львів — 3 зол., 119) Осип Янів, Львів — 2 зол., 120) Іван Охримович, Львів — 3 зол., 121) Н. Н. — 1 зол., 122) Евгенія Ференцевичева, Львів — 2 зол., 123) д-р Микола Шухевич, Львів — 10 зол., 124) д-р Леонтій Максимонько, Львів — 10 зол., 125) д-р Іван Бережницький, Львів — 10 зол., 126) апт. Михайло Терлецький (через редакцію „Неділі“), Львів — 100 зол., 127) Теодор Пявка, Львів — 20 зол., 128) д-р Олександер Тисовський, Львів — 3 зол., 129) Ст. Бурий, Глебівка к. Богородчан 5 зол., 130) д-р Богдан Савчак, Ширець — 25 зол., 131) радн. Михайло Яценько, Львів — 10 зол., 132) д-р Іван Станько, Любачів — 5 зол., 133) д-р Валеріян Банах, Надвірна — 10 зол., 134) Григорій Демчишин, Хелмно — 1 ам. дол., 135) інж. Юліян Мудрак, Львів — 10 зол., 136) Осип Стефанович, Львів — 6 копів (по 25 зол.) вартости 150 зол., 137) Онуфрій Саваманчук, Львів — 5 зол., 138) проф. Дмитро Греголинський, Перемишль — 50 зол., 139) пос. Гринь Тершаковець, Якимчиці — 4 дол.

Зі спортового життя.

Сокіл IV. — Україна II.

У великодний понеділок (6. травня) відбудуться у Львові товариські мячеві змагання між дружинами Сокіл IV. (Личаків) — Україна II. Початок змагань в 4. год. попол. Площа „Сокола-Батька“.

З діяльности „Довбуша“.

Черновецький спорт. клюб „Довбуш“, що є тепер під проводом голови (кошового) А. Ганицького (секретар: А. Живко), укріпився після своєї перемоги над нім. дружиною „Ян“ (1:0, 0:0) на третьому місці табелі за мистецтво Буковини. На першому місці є румунська дружина „Драгош Вода“ (9 змагань 14 пунктів), на другому жид. „Гаковг“ (9 змагань 12 п.). „Довбуш“ має теж 12 пунктів на 9 змагань, але в порівнянні з „Гаковгом“ має гірше відношення воріт. До кінця змагань за мистецтво бракує ще всім дружинам всього по 3 стрічі.

Перша українська жіноча професійна школа середнього типу в Польщі.

Часи романтичного життя минули безповоротно, не тільки для мущин, але і для нашого жіноцтва. Життя стає чимраз твердшим і невблаганним. Удержується на поверхні тільки той, хто має змогу боротись, бо тільки в боротьбі здобуде своє право.

Найслабшим у тій боротьбі було і є дотепер наше жіноцтво. Йому все бракувало відповідної підготовки до такої боротьби, бо всі ми дотепер за мало звертали уваги на фахове образування наших дівчат, яке одиноко дає тривку піддержку в життевій боротьбі.

Нам треба жіноцтва з високою університетською освітою, але багато більше жіноцтва бодай з середньою фаховою освітою, бо скільки є вже сьогодня наших жінок і дівчат, які покінчили чи то учительську семинарію, чи то середню школу (гімназію), чи то навіть університет, а проте не можуть знайти для себе відповідного, а часами навіть якогонебудь приміщення.

Інша справа з тими, що мають відповідну фахову освіту; перед ними світ всюди відвертий і вони не є такі залежні від „власть імущих“.

Тому-то маємо надію, що наше громадянство прийме з вдоволенням до відома вістку, що приватна професійна жіноча школа СС. Василіянок у Львові, яка міститься при вулиці Длугоша ч. 17, остаточно рішенням з дня 21. січня 1929 до Ч. III. 6069/28 одержала дефінітивну концесію і таким робом її право існування є вповні забезпечене.

Розглянемо близче становище тої школи.

З погляду правного опирається вона на рішенню Міністерства Освіти з дня 14. червня 1928 ч. 3 5105/28 і концесії з дня 21. січня 1929 ч. III. 6069/28, лишається під безпосереднім надзором Кураторії Львівської Шкільної Округи, а почесний протекторат над нею обняв Вп. П. М. Коцюба, емер. візитатор шкіл і відомий діяч на полі організації шкільництва професійного і рільного.

Свідоцтва з укінченої науки в цій школі мають ту саму вагу, що свідоцтва рівнорядних шкіл державних, одним словом під оглядом правним і формальним приватна професійна жіноча школа СС. Василіянок у Львові стоїть нарівні з державними школами того самого типу.

Завданням школи є теоретичне і практичне підготування дівчат до самостійної праці та до праці в промислових і торговельних установах.

До школи приймається дівчата у віці від 14 літ з свідоцтвом укінчених 3-ох кляс середньої загально-освітньої школи (гімназії) або 7 кляс вселюдної школи.

Наука буде тривати три роки. Учительські сили з університетською освітою і відповідними фаховими іспитами. Рівень теоретичної науки в цій школі відповідає більш-менш 4., 5. і 6. клясам неогуманістичної або математично-природничої загально-освітньої школи (гімназії) або 4., 5. і 6. клясам ліцеальним, себ-то так званій надбудові ліцею.

Наука теоретична обіймає релігію, мови: українську та польську, науку про громадянство, історію, географію господарську, промислову рахунковість, костюмольогію, основи декорації, геометричний рисунок, хемію, товарознавство і кухарство, гигієну — чужі мови: німецьку і французьку, рисунки, руханку і спів, — евентуально вже від 1-го вересня 1929 стенографію і науку писання на машині. Практичні предмети навчання як жіноче кравецтво, крій і шиття білля будуть у потребі поширені на інші практичні предмети, як модярство, торговельні предмети, науку про домашнє господарство, огородництво і т. д.

Цілею навчання практичних наук є, щоб учениця скінчивши школу мала „свій хліб у руках“.

Тому, хто хоче дати своїй дитині не тільки теоретичну освіту, але і підготовити її до практичного життя, дати їй, як то кажуть, „хліб у руки“, нехай записує її до приватної професійної жіночої школи СС. Василіянок у Львові.

При школі є також інститут, де дівчата можуть мать ціле утримання.

Ближчі інформації дає канцелярія Професійної Жіночої Школи СС. Василіянок у Львові, вул. Длугоша ч. 17.
1963 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця 3-го, г. 3·30 попол. „Галька“, опера Монюшка.

Пятниця 3-го, г. 7·30 веч. „Твардовський на Кремінках“, штука Камінського.

Малий Театр:

Пятниця 3-го, г. 3·30 веч. „Варшавський журнал“.

Пятниця 3-го, г. 7·30 веч. „Поїзд марево“.

Кіна.

„Аполльо“: „Наші за кордоном“.

„Кольосеум“: „Ексцентричний добродій“ (з Фейрбенксом).

„Лев“: „Любов козака“ (Льва Толстого“.)

„Марусенька“: „Цілую твою ручку, madam“.

„Оаза“: „Пан Тадей“.

„Палас“: „Крапка над і“.

„Пан“: „Останній монарх“.

„Фатаморгана“: „Мадярська рапсодія“.

„Химера“: „Більше ніж кохання“ (з Кор. Гріфіт).

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Порядок Богослужень в церкві Св. Духа при гр.-кат. Духовній Семинарії у Львові, вул. Коперника 36.

Пятниця 3. травня: год. 8.30 рано: Царські Часи і заложення Плащениці;

год. 6. веч. Єрусалимська Утреня (співає хор питомців).

Субота 4. травня: год. 8. рано Служба Божа, а по відправі Воскресної Утрені в Архикатедральнім храмі св. Юра почнеться Воскресна Утреня в семинарській церкві. 1-1

Замісць святочних бажань зложив дир. Мирон Гаврисевич 20 зол. на оселю Т-ва Журналістів і Письменників і 10 зол. на „Рідну Школу“. 1962 1-1

Товариський зїзд матуристів української гімназії в Коломиї з 1909 року відбудеться в днях 2. й 3. липня ц. р. Участь у ньому разом зі своїми бажаннями що до програми зголошувати на адресу: Д-р С. Никифорак, Станиславів, Бічна Липової ч. 2. — о. Анатоль Майковський, д-р Іван Новодворський, д-р Сава Никифорак. 1094 2-3

Загальні Збори Союза українських власників реальностей у Львові відбудуться в суботу, дня 11. травня 1929 р. в 6. год. вечером в комнатах Т-ва при вул. Косцюшка ч. 1а. II. пов. — За Головний Виділ: Ілля Кокоруда, голова; Стах Ігнат, секретар. 1-1

Оголошення. Управа Відділу Т-ва „Український Центральний Комітет“ у Львові повідомляє, що на підставі §§ 7, 9, 10 і 16 статута Т-ва У. Ц. К. та розпорядження Головної Управи У. Ц. К. з дня 23. III. 1929 р. ч. 5, дійсним членом Т-ва може стати український політичний емігрант, який подасть заяву про бажання вступити в члени Т-ва та вплатить членську вкладку від 1. січня 1929 р. (по 50 сотиків місячно). Хто ще не одержав готових анкетних бланків та тексту заяв вступу, той може їх одержати в канцелярії Відділу Т-ва У. Ц. К., яка міститься у Львові, вулиця Валова ч. 14, II. пов., в урядових годинах від 9—11 передполуднем в днях: вівторок, четвер і субота. — За Управу: О. Кузьмінський, голова; Я. Малиніський, секретар.

Надзвичайні датки на „Рідну Школу“ зложили Вп.: Емілія з Олесницьких Дрогомирецька 20 і Панство Кобринські, Львів 20 зл. замісць цвітів на могилу бл. п. Сильвестри Дрогомирецької в Турівці. — Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 1967 1-1

Ситківкові корти при вул. Супінського 21 вже уладжені і з днем 26. квітня віддані для ужитку Шан. Гостей. Оплата за годину 1 золотий. Для абонентів і членів українських ситківкових товариств знижка. Телефон 63—66. — Управа „Академічного Дому“. 1942 1-1

Замісць святочних побажань зложили на „Рідну Школу“ в золотих: Вп.: дир. Ярослав Колтунюк 30, Кисілевський Маркіян, Львів 10, д-р Евген і Анна Ловицькі, Підгайці 10, Прудиус Іван, Селиська 5, дир. Гаврисевич Мирон, Львів 10, інж. Ю. Мудрак, Львів 5, пос. Гринько Тершаковець, Якимчиці 10 зол., Редакція місячника „Нові Шляхи“, Львів, вул. Піскова ч. 40 зол. 10, Войчак Володимир, Львів 3, д-р Василь Маковський, Печеніжин 10, о. Ярослав Мурович, Снович 5.

Загальні Збори Товариства „Руська Захоронка в Станиславові“ відбудуться дня 12. травня 1929 в 6-ій год. вечером в салі катедральної церкви, про що Вп. П. Членів згідно з § 12 статута повідомляється. Станиславів, дня 29. квітня 1929. — Виділ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

КОСІВ, за Коломиєю, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонячні з першорядним удержанням, ціни уміркований. 1877 3-20

ХЛОПЦІВ до науки столярства, одного з початками прийме Іван Стефанівський Львів вул. Куркова 14. 1957 1-3

НАЙНОВІШІ останні [illegible] для пань „Sportive“, „LA SVELTE“, „Type Officier“. Магазин паризьких горсетів „Малгожата“ вул. Баторія ч. 34. II. пов. 1926 2—3

БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО, ГОДИННИКИ поручає дешево Домбровські-Розважевські Львів (Готель Жорж) вул. Академічна ч. 2. Догідні услівя. 1366 11—?

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик швайцарських продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 102-?

ПАНЧОХИ, Шкарпетки, Рукавички і Трикотажі поручає Гавриїл ЖИВЧАК, вул. Кілінського 1. 1723 15-15

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

†

В першу річницю смерти бл. п.

Івана Матієва

візитатора шкіл

відправиться в четвер, дня 9. мая 1929 р. о годині 8. рано

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

в Успенській Церкві у Львові, на яке запрошує

1928 1—1 **РОДИНА.**

Рентгенольог

д-р Людвика Ляндес-Ляйнерова

у Львові, вул. 3-го Мая 7.

повернула.

1910 2—3

Спец. скірн. вен. ер. недуг і косметики

Д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ

орд. від 3—6. вул. ГЛУБОКА, ч. 10. партер. — Кварцева лямпа, Дітермія.

1937 2—2

Д-р Мирон Вахнянин

ординує від мая до жовтня

в Карльсбаді

Mühlbrunnstrasse 9. дім „Wied“.

Тел. 19—91

1944 1—3

Лікар загального шпиталя і Клініки стоматол. дентист у Львові

Д-р Михайло Бойко

орд. в недугах зубів і устної ями від 2—5 по пол. **Ковалецького 47.**

1952 1-2

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка

Д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

430 Пересвітлення Рентгеном. 3—24

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в каучку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Тел. 65-73.

1952 1—5

Адвокат і оборонець

Д-р Роман Перфецький

повернув

і веде адвокатську канцелярію

ЛЬВІВ, вул. Бляхарська ч. 9. поверх II. (біля ринку).

1950 1—1

Шофери, що покінчили Львівські Самоходові курси

Інж. Александра Юрого

ЛЬВІВ, вул. Коперника, ч. 54.

відрізняються своїм точним фаховим знанням, бо ці курси ведуть в найбільших варстатах і самоходових гаражах в Галичині. Точна і швидка наука. Полекші незаможним. Пишіть по ілюстровані проспекти, які безплатно висилаємо.

1911 2—2

НОВ. Духовно-музичні твори

Й. Кишакевича.

ч. 17. ОТЧЕ НАШ на міш. і муж. х. (1·50)
ч. 18. АНГЕЛ ВОПІЯШЕ І ПЛОТІЮ УСНУВ на міш. хор (1·50).
ч. 19. ТЕБЕ БОГА ХВАЛИМ І БЛАГАЛЬНА ПІСНЯ на м. хор (2·50).
ч. 20. ВОСКРЕСНІ ПІСНІ (Три Христа воскрес, Пісьнь побіди і Воскресний гимн) на міш. хор (2·50) —

До набуття у Львові в книгарні Тов. ім. Шевченка 1929 1—1

зол. 3 ЦУКОРНИЦЯ зол. 3

з хінського срібла тільки у

Б. Ґринберга, Сикстуська 4. Тел. 59-22.

Вже вийшла **Д-ра К. Кисілевського Методика правописних і словесних вправ** — з додатками: 157 диктатів на основі читанок від 1. до 7. року навчання, зразки говірок, синонім. словничок. — Є се практичний підручник для вчителів і кандидатів учительського звання. — Ціна 2·50 в книгарнях.

1930 1—1

АНҐЛІЙСЬКІ МАТЕРІЯЛИ

3 метровий купон на мужеський одяг і-шорядна якість, тільки 45 зол.

Замовлення на провінцію полагоджується відворотно — за посліплатою.

Е. ІҐЕЛЬ, Романовича 10.

1954 1—1

Земельний Банк Гіпотечний

АКЦІЙНА СПІЛКА

ЛЬВІВ — УЛ. ПІДВАЛЛЯ Ч. 7.

УВАГА! В половині травня (мая) ц. р. переносить Банк свої бюра до власної камениці

при вул. Словацького ч. 14.

Телефон ч. 3-82 і 52-92 (Дирекції). — Кто в П. К. О. 1490·00.

Адреса для телеграм: „ЗЕМЛЕБАНК" Львів.

— Одинокий Український Девізовий Банк —

Полагоджує всі банкові чинности.

Приймає вклади на біжучий рахунок в долярах, або золотих по курсі дня.

Переводить перекази за границю до всіх країв — з осібна на Україну й до Америки.

Переводить інкасо у всіх місцевостях краю.

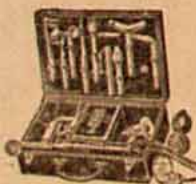
Уділює гарантій, акредитив і т. д.

1960 Купує і продає цінні папери.

При письменних запитах долучити на відповідь марку за 50 грошів!

Кождий буде лікарем для себе, хто купить від нас електр. апарат до лічення „V.o"

„Vio" заступає кварцеву лямпу, тому в жадній родині не повинен бракувати. „V.o" лічить всякого рода **ревматизм**, болі голови, носа і т. п., лічить неміч, випалює бородавки і нагнітки, через масажі надає лицю гарний, свіжий і **молодечий** вигляд, лічить прищі і плями, значить **відмолоджує**. — Продаю **також на рати**. Рутинованих заступників прийму. — Заступництво і головний склад на цілу Польщу.

ІВАН БУНДА Львів, Чарнецького 20.

ПОШУКУЄТЬСЯ іспит. кінооператора до мандрівного кіна по селах Кружок Рідної Школи — в Чорткові (укр. гімназія).

1945 1-2

РЕСТАВРАЦІЯ М. Теодоровича в Надвірній прийме хлопця до науки з ліпшого дому.

1943 1-3

Центральний Кооперативний Банк

Краєвий Союз Кредитовий

у Львові Ринок 10.

що акредитує українські кооперативи всіх видів, — приймає вкладки ощадности в золотовій і чужій валюті та опроцентовує їх з піврічною капіталізацією.

Резервові фонди має ульоковані в камениці при вул. 3-го Мая ч. 15. і в реальности при вул. Кордецького у Львові та маєтности Черниця к. Бродів. — Ч. телефону 433. — Чекове конто ПКО. Варшава 143.467. Жирове конто в Польськім Банку. — Адреса для телеграм: Центрбанк Львів. 1959

ОДИНОКА НАЙЛІПША і СВОЄРІДНА

ПАСТА до ВЗУТТЯ

„ЕЛЕҐАНТ"

КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

УЖИВАЙТЕ ЛИШЕ ЦЮ ПАСТУ.

АДРЕСА: 1935

ЛЬВІВ, вул. Кордецького, ч. 51.

ПИВО

з Архикн. Бровару в Живці.

Зі згляду на свою високу відживчу вмістимість і безоглядну чистоту продукції є **найліпше в Польщі.**

Всі роди пива а то: **„ПОРТЕР"** одинокий в своїм роді, яке поручають лікарі для реконвалесцентів

„АЛЄ" що дорівнує своєю якістю англійським пивам **„МАРТЕВЕ"** (темний ale — Бровар)

і вкінці знаний під назвою **„Польський Пільзнер"** десерове ясне **„Живецький Здрій"**

до набуття у всіх першорядних льокалях і реставраціях.

ПИВО ФЛЯШКОВЕ у всіх якостях до набуття майже у всіх реставраційних льокалях і торгівлях делікатесів.

Представництво Архикн. Бровару в Живці

„Живецький Здрій"

Сп. з обм. пор. у Львові, вул. Косцюшка 24. — Тел. ч. 13—29.

755 1 1

Банк цукроварства

Акційна Спілка в Познані

відділ у Львові

вул. Ягайлонська ч. 1. (Дім Галицької Каси Ощадности).

Виконує всілякі чинности, що входять в круг банковости. Полагоджує комісову продаж цукру на терені Галичини для Цукроварень, зединених в Союзах Цукроварського Промислу Р. П.

Телеґр. адреса: „BACUKRO" Львів.

242. 821.

Телефон Чч. 25—40.

ЗІ СВЯЩЕНИЧОЇ родини, сепарована жінка, бездітна, молода, вірцева господиня негайно прийме самостійний заряд домом, найрадше в околиці Рогатина-Львова. Галя Рудавська Чортків, Вигнанка Горішна дім п. Беднарського.

1965 1—1

НА ПРОДАЖ кільканайцять моргів орного поля і сіножати у Львові на Знесінню з грунтів св. Пятниць в комплексі Оферти слати найдальше до 14 мая 1929 на руки гр.-кат. Уряду Декавального пл. св. Юра ч. 5.

1946 1-2

Свій до свого!

: : Попирайте рідний промисл! : :

Кожний з Вас мусить знати, що є одинока

українська

ЛІЯРНЯ ДЗВОНІВ

Михайла Брилинського

У ЛЬВОВІ, вул. Замарстинівська ч. 41. Телеф. 63—56.

ЛІЯРНЯ Замарстинів, вул. св. Михайла ч. 14. (Власні доми).

де можете завсіди дістати дзвони першої якости, довільної величини. — За витривалість ґаранція. — Умови приступні. — Сплата ратами. — Солідність фірми потверджують численні похвальні листи, котрими згадана фірма може похвалитися. 1938

ДНІСТЕР

Товариство Взаїмних Обезпечень

у ЛЬВОВІ,

вул. Руська 20 Телефон 5—47.

Обезпечає: 1) від огню будинки, хатні і господарські движимости, худобу, пашу і збіжа, в долярах американських або в польській валюті.

2) від крадежі з вломом, готівку, вартісні папери, дорогоцінности, предмети домашного уряджения, товарі склепи і т. п.

Кождий: Українець повинен бути членом Тов-а вз. об. „Дністер“ і обезпечити в „Дністрі“ хоч ⅓ часть вартости своїх будинків, вільну від примусового обезпечення в П. Д. В. О. виповідаючи обезпечення тої ⅓ части порученим письмом до Відділу П. Д. В. О. Движимости всякого роду не підлягають примусови обезпечення в П. Д. В. О. і тому повинні бути в цілости обезпечені в „Дністрі“.

Адреса для телеграм: „ДНІСТЕР“ Львів.

Найкорисніще, найпевніще і найлегче умістити свої ощадности в золотих або долярах у

Кооперативнім Банку

ДНІСТЕР

який платить за вкладки 7 відсотків з почвірною капіталізацією.

Опроцентовання вкладок приданого вище на 1% від опроцентовання звичайних вкладок.

ЛЬВІВ **Пушки ощадности** **Руська 20**

які дають можність ощаджувати навіть найменші квоти, випожичає вкладчикам БЕЗЛАТНО за зложенням вкладки 5 зол.

Вкладчикам з провінції висилає для надсилання вкладок ощадности складанки Почтової Каси Ощадности безплатно.

За вкладки і їх опроцентування ручить Банк цілим своїм майном, що складаєся з 3 реальностей у Львові і двох більших посілостей обшаром поверх 200 моргів.

Із зложених ощадностей уділив Банк в минувшім роц пожичок поверх зол. 3,000.000 переважно селянам на купно ґрунтів, відбудову будинків, докуплення інвентара і т. п.

Вкладки почавши від 1 зол. приймає Банк щоденно від 8·30 до год. 2·30, а в неділі і свята від 10 до 1.

КОСИ

з охоронною маркою

„Центросоюз-Львів“

ПОЗІР! Кожна наша оригінальна коса має на синій пятці вибиту золотими буквами охоронну марку

„Центросоюз-Львів“

Просимо:

1. Проголосити негайно в селі, що Ваша кооператива приймає вже замовлення на коси з охоронною маркою „Центросоюз-Львів“

2. Повідомити Ваш Повітовий Союз Кооператив, скільки кіс та якої довжини будете цеї весни потребувати.

3. Волинські кооперативи і всі інші необєднані в Повітових Союзах Кооператив, замовляти коси безпосередно в Центросоюзі — Львів, вул. Зіморовича 20.

Подбайте, щоби цеї весни кожний господар у Вашому селі купив лише косу з охоронною маркою

„Центросоюз-Львів“

Ви радієте з розвитку рідного промислу?

Так?

А чи Ви причинюєтеся до його піднесення?

Чи Ви купуєте молочарські продукти тільки

в центральній орґанізації молочарських кооператив

„МАСЛОСОЮЗІ“?

Якщо так, то радість Ваша є щира.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.